

DUCHOVNÍ KNIHOVNA.

BARON DE MATHIES:

UMĚNÍ MODLITI SE.

**PŘELOŽIL
FRANTIŠEK SCHWARZER.**

Tiskem a nákladem benediktinské knihtiskárny v Brně.

Cena 1 K

Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských v Brně vydala a má na skladě tyto náboženské spisy:

Ctitel sv. Josefa. Jan D o k o u p i l. Stran 272. Cena 1 K 60 h.

Čtvero knih o následování Krista. Veršem vzdělal Vladimír Š t a s t n ý. Str. 448. Cena 2 K 40 h.

Čtvrthodinka před Velebnou Svátostí. Stran 16. Cena 6 h.

Devítidenní pobožnost k božskému Srdci Páně. Druhé vydání upravil P. Benno S c h a f f r a O. S. B. Stran 175. Cena 1 K 20 h.

Devítidenní pobožnost k Panně Marii Filipdorské. Str. 140. Cena 60 h.

Devítidenní pobožnost k Panně Marii Lurdské. Stran 68. Cena 80 h.

Duch sv. Františka. Modlitební knížka pro údy III. řádu sv. Františka. Stran 441. Cena 2 K.

Hodinky malé k blahoslavené Panně Marii. Dle římského breviře s výkladem. Stran 110. Cena neváz. 40 h.

Královská cesta kříže. Všem trpícím a milovníkům kříže. Ang. L u b o j a c k ý. — Str. 514. Cena 2 K.

BARON DE MATHIES:

UMĚNÍ MODLITI SE.

PŘELOŽIL
FRANTIŠEK SCHWARZER.

Tiskem a nákladem benediktinské knihtiskárny v Brně.

Sv. biskup a církevní učitel Alfons M. z Liguori pronesl významný výrok: »Domnívám se, že jsem nikdy nese-psal užitečnější knihy nad knížku o modlitbě.«

Totéž by mohl zajisté říci také Mgr. de Mathies o svém nejnovějším spise: *Ars orandi*, U měn í m o d l i t i se, ve kterém se podává řeči našeho století a přiměřeně potřebám naší doby to nejlepší, co se zdá býti s to, aby přesvědčilo v nejhlubším nitru také člověka moderně myslícího o vznešenosti, potřebě a rozumnosti křesťanské modlitby.

Doporučujeme výbornou knížku co nejsnažněji pozornosti duchovních správců, aby působením jich došla mezi katolíky nekněžími zaslouženého, co největšího rozšíření.

V Churu dne 19. prosince 1911.

† Jiří Schmid z Grünecku,
biskup Churský.

Kdo jsem já, milý spolukřesťane, abych se směl opovážiti, učiti tě umění modliti se. Věř mi, že se mám sám ještě mnohému, ne-li dokonce všemu učiti. Ale proto se přece neostýchám, pověděti tobě, co jsem četl o tomto umění neb se dověděl od jiných neb pozoroval u přátel božích.

Propůjčí-li Duch Svatý na to svou milost, může to vše býti tobě i mně k velkému užitku. To budiž mojí předmluvou k této nepatrné knížce. A můj úvod zní: Pamatuj i ty, jenž toto čteš a uvažuješ, ve svém zbožném srdci na spisovatele ve mnohém potřebného.

V Ragazu o svátku sedmibolestné Panny Marie 1911.

I.

Co jest náboženství?

Máš náboženství? Jsi opravdu dle náboženství živ? Můžeš se sám zkoušet, abys sám našel odpověď? »Náboženství«, praví ti sv. Tomáš Aquinský, »je mravní ctnost, jež nás pobádá, abychom prokazovali Bohu tu úctu, jež mu jakožto nejvyššímu Pánu náleží.« (Quaest disp. de virt. card. a. 1.) Podívej se tedy, chováš-li se k Bohu skutečně — nejen slovy, nýbrž i v myšlenkách a především ve svých skutcích — jako k nejvyššímu Pánu. Tvé náboženství bude se ukazovati ve vniterních a vnějších úkonech bohopocty.

Uvažuj nejdříve o vnějších úkonech bohopocty. Tu sloužíš totiž Bohu, oslavuje ho svým tělem, vnějším klaněním neb obětmi, přípověďmi, sliby, jež mu přinášíš v obět, nebo řádným přijímáním jeho svatých svátostí, nebo zbožným vzýváním jeho svatého jména nebo šířením jeho svatého zákona a jeho svatého evangelia nebo konečně každým dobrým skutkem vykonaným ke cti boží a spáse bližního a obzvláště tím, že se varuješ hříchu a zachováváš věrně přikázání, pokud to záleží na tvé svobodné vůli. Zpytuj se tedy denně a budeš moci každého dne říci, ctiš-li Boha opravdu jakožto nejvyššího Pána.

II.

Vniterní bohocta modlitbou.

Důležitější nežli všecka vnější je vniterní bohocta. Ano, ona nabývá touto své vlastní ceny. Posmívají-li se za našich dnů mnozí náboženství a pohrdají-li jím, je to z velké části zajisté také tím, že od mnohých je zachováváno příliš zevně nebo vůbec jen zevně. Z hlavních pomů-

cek, jimiž lze nabýti pravého, vniterného náboženství, je modlitba. Proto stojí psáno (Lukáš 18, 1): »Jest potřebí vždycky se modliti a neustávati«, a (1 Sol 5, 17): »Bez ustání se modlete«.

Avšak je to možné? Je moje duše v každé době a na všech místech s to, aby se modlila? Není důležitějších, užitečnějších věcí nad modlitbu? Nevyžadují svět, povolání, zaměstnání častokráte od těla a ducha takového namáhání, že modlitba je znemožněna? Není mnohem užitečnější pracovat, jednati, působiti mezi svými spolubratry nežli vždy a věčně se modliti? Je možno býti mužem modlitby a zároveň moderním člověkem? Může vůbec modlitba působiti na průběh událostí? Není to sebeklam? Nefilosofická dětinnost? V nejlepším případě zbytečné mrhání času?

Na všechny tyto otázky dostane se ti odpovědi, rozumíš-li dobře umění modlit se a snažíš-li se pilně naučiti se mu. Jinak se ti modlitba bude zdáti záhadná, obtížná nebo zbytečná, soudíš-li o modlitbě, ačkoli jí nestuduješ, ačkoli se nemodlíš. Co ti soudí o umění, kteří se jím nikdy nezabývají nebo kteří je zneuzná-

vají z předsudku a nevědomosti, nemůže býti rozumnému rozhodujícím. I ve svět-
ských věcech hledáme poučení u odbor-
níků, u lidí věci znalých, do ní zasvě-
cených, u znalců, u těch, kteří se zabývají
naukou o věcech a svého vědění využívají
pro život.

Tak si povedeme také v umění mod-
liti se. Uvážíme klidně a rozumně pod-
statu a druhy modlitby, potom způsob
jejího vykonávání a konečně námitky
proti modlitbě. Umíníme si však již hned
teď před Bohem, že poznání, jehož tě-
mito úvahami nabudeme, využijeme pro
sebe a pro jiné. Jinými slovy, začneme
hned zde modlitbou a ve svém srdci Bohu:
»Pane, nauč nás modliti se«. Tak řekli
kdysi Pánu první přátelé Ježíšovi. A Pán
je vyslyšel ihned. »Přistupujme tedy s dů-
věrou ke trůnu milosti!« (K Žid. 4, 16.)

III.

Duch z Ducha a duch k duchu.

Modliti se znamená obcovati s Bohem.
My lidé máme duchové, duševní síly.
Máme rozum, který se může zabývat

Bohem, jeho vlastnostmi, jeho zákony, jeho poměrem k nám a k ostatnímu světu. Máme dále vůli, jež je s to, aby usilovala o dobro, které Bůh může dát, a ošklivila si zlo, které se Bohu nelíbí. Také Bůh je duch. Je duch nejvyšší, nedokonalejší, nejsvobodnější. Právě-li písmo svaté, že jsme stvořeni ku podobnosti božímu, znamená to, že jsme bytostí, jež mají též rozum a svobodnou vůli jako Bůh. Než Bůh má vše v dokonalé míře, v nevýslovném bohatství nedělitelné jednosti a tajemné jednoduchosti, sám od sebe a sám sebou, od věčnosti do věčnosti. Při tom není v Bohu rozdílu mezi jeho bytostí a jeho vlastnostmi. »Já jsem ten, který jsem,« praví Jehova (2 kn. Mojžiš. 3, 14). Je to, co má, a tak má v každé ze svých vlastností svoji vlastní bytost.

My však máme všechnu svou bytost od jiných, prvotně a původně od Boha. Máme, co máme, od jiných, prvotně a původně zase od Boha. Máme svou bytost a všechno své omezeně, nedokonale jednostranně, rozmanitě.

»V něm (Bohu) žijeme a se hýbáme i trváme.« (Skut. apošt. 17, 28.) Jsme

zcela závislí na Bohu, ale Bůh chtěl, abychom poznávali jeho a věci mimo něho v něčem duchovém a abychom mohli svoji vůli svobodně obracet k němu a jeho statkům. Ano, můžeme dokonce odvrátiti svůj rozum a svoji vůli od Boha, jeho pravdy a jeho statků, a dáti přednost lži, bludu, zlobě. Takovéto odvrácení ducha lidského od Boha nebrání sice Bohu, aby neprovedl svého světového záměru. Ten se vyplní i proti našemu mínění a proti naší vůli. Ale odvrácením svého ducha od nejvyšší pravdy a odvrácení své vůle od nejvyššího dobra činíme se sami nešťastnými, stáváme se sami ubohými.

Musíme tedy těmto věcem dobře rozuměti a často o nich uvažovati; právě protože jsme duchové dle podobenství božího, právě protože jsme stvořeni od Boha a pro Boha a právě protože můžeme rozum a vůli s v o b o d n ě k Bohu obracet, můžeme se také k Bohu modliti.

Náš duchovní styk s Bohem záleží všeobecně v tom, že se naše duše snaží, aby vždy lépe poznávala Boha, vždy horlivěji zkoumala a plnila jeho vůli

a tím nejen hledala svrchované a lásky nejhodnější dobro, nýbrž aby je hledala také pro nás, aby se stalo naším vlastnictvím, naším nevyčerpatelným bohatstvím, naším všestranným, nikdy nekončícím štěstím.

V tomto hledání duše záleží modlitba. V modlitbě hledá lidský duch svůj původ a svůj cíl. V modlitbě se rozum snaží, aby viděl ve všem původ boží a chápal vše ve světle nejvyšší moudrosti, nejryzejší duchovosti, nejneomezenější moci, skalopevné pravdy, nejhoroucnější lásky, pokud je to tvorů možno.

Člověku, který se modlí, zjevuje se podstata všech věcí nejsnáze. Člověk, který se modlí, poznává též nejbezpečněji všechny přednosti a všechny slabosti vlastní přirozenosti a vlastní povahy. A nemluví jen on k Bohu. Nikoli, Bůh mluví též k němu. Bůh mluví k němu, když on uvažuje myslí na něho o zákonu přirozeném, o zjevení, o písmu svatém, o naukách pravé církve Boží, o výročíh blahoslavených mužů a žen a o tyto úvahy opírá své zbožné touhy, své dobré úmysly, svá svatá rozhodnutí a odřikání. Bůh mluví k člo-

věku též úkazy přírodními, světovými dějinami, cestami své prozřetelnosti, zvláštním životním řízením, jehož Bůh jednotlivce uzná za hodna. Bůh mluví posléze ke všem jejich svědomím a k některým zvláštními, přímými vnuknutími.

Řeč nejvyššího Ducha k duchu lidskému je neskonale bohatá, je neskonale něžná a neskonale mocná. Tvoje modlitba, ó duše, jest odpověď na boží řeč.

V modlitbě podvoluješ se úmyslům božím, poznáš jejich svatost, podivuješ se velikosti boží, vidíš svoji vlastní slabost a zlobu, voláš k Bohu o přispění ve všech svých potřebách a děkuješ Bohu za všechny milosti, jež prokázal tobě a jiným.

Je tedy modlitba nesnadná, je nudná, je nesrozumitelná nebo dokonce nerozumná, nedůstojná a duchaprázdňá? Nikoliv, modlitba je naopak nejrozměšší a nejšlechetnější čin lidské duše. Je ducha lidského úplně důstojná. Jest jeho nejpřirozenější styk — styk právě s nejdokonalejším, nejbohatším duševním životem.

IV.

Emanuel, náš viditelný Bůh.

Ale člověk, který se skládá z těla a duše, není p o u h ý duch. Jeho představy jsou provázeny smyslovými obrazy. Stýká se proto s Bohem svým způsobem, po lidsku. Ba je mu skoro nemožno mysliti na nejvyšší duchovní bytost, na Boha, způsobem opravdu duchovým. Zosobňuje si Boha a boží vlastnosti. Nazývá jej králem, zákonodárcem, soudcem, mistrem, přítelem, otcem, ženichem duše. Mluví o božím hněvu, o boží laskavosti a o božím odpuštění, jako by Bůh měnil své smýšlení a proměňoval své vlastnosti. N e m ů ž e se jako člověk stýkati s Bohem jinak; a ve svém zjevení, zvláště v písmě svatém, vychází Bůh člověku vstříc, mluví s ním po lidsku a dovoluje, aby si jej člověk představoval duchově a zároveň smyslově.

Proto ani naše modlitba není nijak zpozdilá, přiodíváme-li pouhého ducha smyslovými podobami. Jen ať si je duch modlící se vědom vždy, že ve skutečnosti Bůh je vyvýšen nad všelikou podobu

a že se podstata boží nezrcadlí jasně v ničem, co náleží tvoru.

Ale Bůh vychází tomu, jenž se modlí, ještě dále vstříc. Věčná moudrost, vlastní Slovo, v němž Bůh vyslovuje od věčnosti svoji vlastní podstatu, se vtělilo. Tak jest Bůh E m a n u e l „Bůh s námi“, pochopitelný, v němž se nám ukazuje „dobrota a lidumilnost Spasitele našeho.“ (Tit. 3, 4.) Nejvyšší vzal na sebe lidskou přirozenost — naši přirozenost. K Ježíši Kristu, Bohočlověku, můžeš se modlití a nemusíš se báti, že by lidská podoba, kterou spatřuješ v duchu, byla lež a klam. V Ježíši Kristu nedostal jsi, ó věřící křesťane, darem jen svého prostředníka a vykupitele. Nikoliv, poznáváš v něm pravou lidskou osobu, kterou chápeš, která ti je blízká, které smíš vzdávati úctu, jež náleží jedině nejvyššímu Bohu. A ty jen smíš, nikoli, ty jsi povinen studovati jeho život, jeho slova, jeho smýšlení, aby ses modlil v pravém duchu a v pravé důvěře. Proto končí církev boží všechny své modlitby slovy: „skrze Ježíše Krista, Pána našeho“.

Nuže, řekni mi upřímně, je skutečně tak těžké modlití se? Není tisíc věcí,

o nichž je ti uvažovati, přemýšleti, jež je ti zařiditi, rozhodnouti, konati a jichž je ti zanechati? Nic tě nebolí ani ti nedělá starosti? Nemáš žádného důvodu, abys chválil a děkoval? Nepřináší ti každý den nových stesků, nových překvapení, nových nadějí? Nepřemítáš mnohou dlouhou noc o svých utrpeních, o svých obavách, o svých pochybnostech? Neděsí tě nikdy temná budoucnost? Neželiš nikdy minulosti? Jsi vždy a všude bezpečen? Neznáš pokušení? Neznáš smyslnosti? Neznáš závisti? Neznáš pýchy? Neznáš zoufalství? Nezarmucuje tě nikdo? Není ti nikdy, že bys plesal a se všemi tvory jásal?

Ó, co říkáš sám o sobě nebo co žaluješ jiným ubožáčkům, říkej a žaluj svému Bohu, říkej a žaluj Všemohoucímu, Milosrdnému, Dobrotivému! Činiš-li tak, modliš se. A pamatuj si, můžeš jej nalézt, kdekoli se octneš. Nepotřebuješ formule, nerci-li sáhodlouhých pojednání, abys vzýval Boha. Doma, na cestě, v dílně, v pracovně, v úřadovně, ano — neostýchám se to říci — v zábavní místnosti se můžeš modliti. Není třeba, aby jiní o tom věděli. Můžeš se modliti krátce,

modliti se tiše v srdci. To právě je přáteli, pravé umění. Cvičil-li ses v něm, budeš se modliti také v kostele, při mši svaté s myslí sebranější. Pak tě bude vnější svět mnohem méně rozptylovati při veřejné bohoslužbě. Potom ti nebude tak leccos »kamenem úrazu«, jako na př. špatný zpěv, nářečí kněží nebo zvláštní puch v kostele nebo nápadný klobouk dámy podle nejnovějšího vkusu nebo neklid tvého souseda nebo podobné. Člověku jest se jen učit, dobrovolně soustřediti myšlenky, potom se podaří snáze také předepsané sebrání myšlenek v neděli a ve svátek. Ovšem dobrá modlitba závisí nejprve na milosti boží. Je však rozumné, míti za to, že Bůh propůjčí milost dobré modlitby nejspíše těm, kteří jej hledají nejčastěji a nejpoctivěji.

Vím, že mi řekneš: »Mé starosti v domácnosti a v povolání rozptylují mne při modlitbě. Kdyby těch nebylo, modlil bych se pobožně.« To je — neměj mi to za zlé — planá výmluva. Proč? Poněvadž právě své starosti v domácnosti a v povolání máš v modlitbě Pánu přednášeti a o nich se raditi se svým Bohem. — »Ano, ale zaměstnávají-li mne

starosti přece více než myšlenka na Boha? Nejsem-li schopen žádné řádné zbožné myšlenky? — Ó, příteli, také tehdy se můžeš vždycky modliti: »Pane, ty to vidíš, nemohu se modliti. Myslím stále na svoji nemocnou paní. Kyrie eleison! (Pane, smiluj se!) Myslím na svého nezdárného syna. Kyrie eleison! Myslím na ztrátu při obchodě. Kyrie eleison! Myslím na svého nepříjemného představeného. Kyrie eleison! Domodli se jen litanii! Probatum est. (Osvědčeno jest.) Neomlouvám ničeho. Snad Bůh také ne. A přece ti odpustí dobrotivě, modlíš-li se, aby ti odpustil tvé neudržitelné výmluvy. Ale aspoň za to se musíš modliti. Jsi-li nemocen, můžeš jen nejsvětější jména, Ježíšovo a Mariino, často vzývat, alespoň v srdci. Již to může býti pravá modlitba. Třeba však, abys již byl uvážil, když jsi byl zdrav, co nám jsou a chtějí býti Ježíš a jeho svatá matka.

V.

Modliti se bez ustání.

Ale »Modliti se bez ustání!« To ho přece nedokáže rozumný člověk. Nej-

méně člověk velmi zaměstnaný. Ó, ano. Dokáže toho, nevynechá-li na př. modlitby ani jediného dne. Ranní a večerní modlitba se neměří na lokty. V nebi jistě ne. Tam platí upřímnost, vroucnost a věrnost modlitby. Nemohou snad krátké modlitby býti upřímné a vroucí? Ovšem. A věrná je modlitba, neodkládáme-li ji nebo neopomíjíme-li ji dokonce bez náležitého důvodu. Vstaneš-li dříve nebo jdeš-li později spat jen o čtvrt hodinky, zkrátíš-li trochu ve dne klepy zbytečné, nezůstaneš-li tak příliš dlouho v hostinci, nečteš-li mnohé neužitečné knihy nebo tolik škodlivých článků novinářských, vykouříš-li o několik doutníků méně a rozdělíš-li si některé jiné věci lépe, buď práce, zábavy neb odpolední spánek, můžeš se beze vší pochybnosti den co den trochu stýkati s Bohem a jeho svatými. A konečně: Nemůže se člověk také modliti jda nebo jedá do obchodu, do úřadu, vyučovati nebo na poradu? Chce-li člověk? Ano, chce-li člověk. To je to. Potom je ještě »dobrý úmysl«, t. j. dobré předsevzetí, vyslovené před Bohem v modlitbě, že mu chceme obětovati svou celodenní práci se všemi svými radostmi

a utrpeními. Tento »dobrý úmysl« posvěcuje každé naše hnutí, činí každou práci bohoslužbou, je modlitbou v širším smyslu. Dobrý úmysl, občas obnovený, stává se převýbornou »modlitbou bez ustání«, zejména, spojuje-li se s ním (ne příliš zřídka!) také malé, upřímné zpytování svědomí.

Kdo se toho neodřiká již předem jako věci příliš nesnadné, naučí se velmi brzo často se modlití. Člověk, který je v důvěrném spojení s Bohem, nebude na příklad v pokušeních dlouho kolísati sem tam mezi ano a ne, ó nikoli, doporučí se hned ochraně boží a potom — bude jednati správně. V pochybnostech, jak si počínati, bude nejprve vzývati Ducha svatého a potom klidněji srovná-
vati mínění lidská sobě odporující a uvažovati o nich.

Zachvátí-li jej náhle žal, je zvyklý, vybaviti si rychle v duši obraz Spasitele, nesoucího kříž. Katolík, který se modlí, zná a miluje též svaté boží a učí se od nich, jak je v každém stavu těžké a zároveň nadmíru sladké, následovati Ježíše. Vždycky se modlití a neustávají, znamená: nepřijímati ani radosti ani ža-

losti, aniž při tom pomyslíme na Boha. To znamená: těžiti ze všeho pro život nadpřirozený. To znamená: pozorovati všechny věci ve světle věčnosti. Nezna-
mená to však n i k t e r a k : státi se po-
božnůstkářem nebo plačtivou pobožnůst-
kářkou. Je pravda, že Bůh žádá větší
horlivost v modlitbě od kněží, řeholníků
a jiných duší, jím k tomu povolaných,
než od lidí, kteří se musí oddati svět-
ským zaměstnáním. Ale je rovněž pravda
také to, že ani lidé velmi zaměstnaní
nejsou sproštěni modlitby. Katolík, který
se nemodlí, zbavuje se styku s Bohem.
Ký div, že brzy nemá již ani poroz-
umění pro spasitelné záměry boží, zvláště
pro všeobecný, boží ústav spásy, kato-
lickou církev? Katolické náboženství vnes-
lo do pozemského světa zjevů zárodek
nadopřirozeného života. Ale nadpřirozenost
jeví se tomu, kdo neobcuje s Bohem
v modlitbě, buď jako nepřirozenost nebo
mu zůstává příšernou kouzelnou knihou,
uzavřenou sedmi nerozlomitelnými pe-
četěmi. Vždyť nevěrci tvrdí dosti často
zpozdlé, že připisujeme církvi a jejím
svátostem »kouzelné síly«. O n i vidí
v Bohu opak toho, co nazývají přírodou

a co mají za schopné přirozeného vývoje. My však se učíme v modlitbě, že Bůh jest ona síla, jež vyvyšuje přírodu, dodává jí hlubšího významu. A čím vytrvaleji se modlíme, tím jasněji se nám objevuje jak nynější tak i budoucí obraz světa. Třebas vidíme věrou jen jako v zrcadle a nemůžeme patřiti na budoucí slávu, naše duše dýše v modlitbě přece již čistý vzduch výšin. Jak se vysmívá nevěrec na př. krásnému křesťanskému zvyku modliti se před jídlem! A my? My vyznáváme svoji modlitbou před jídlem, že známe dárce všech dobrých darů, ale také, že víme o vyšším pokrmu, než je ten, který živí jen tělo.

VI.

Bohatá klenotnice.

Jak bohatý je přece svět naší modlitby! Vykonal jsi jednou duchovní cvičení sv. Ignáce? Tu tě naučili různým druhům a způsobům modlení. Při ústní modlitbě, jež užívá formule a vyslovuje ji, na př. při Otčenáši, můžeš mysliti na

svoji prosbu nebo na osobu toho, k němuž je modlitba vysílána, nechceš-li uvažovati o všech jednotlivých slovech. To však můžeš dělati tak, že přemýšlíš o jednotlivých slovech formule a prodlíš při nich, pokud ti poskytují látky k myšlenkám, úvahám a předsevzetím. Co vše není obsaženo na př. ve slově »Otče!« A ve dvou slovech »Otče náš!« Nebo ve větě: »Odpusť nám naše viny!« O tom může mnohý bidný hříšník přemýšleti po celý svůj život. A jaká předsevzetí může vzbuditi dodatek: »Jakož i my odpouštíme našim vinníkům«. Jak mnohá duše musí dlouho v modlitbě zápasiti, než koná to, k čemu by ji ráda pohnula tato slova! O čem všem nemůžeme takto rozjímati modlice se! O pozdravení P. Marie andělem a sv. Alžbětou, o mešních modlitbách, o veškeré svaté bohoslužbě v mešní knize, breviáři, rituálu a pontifikálu! O písmu sv. Starého zákona a zvláště o slovech a skutcích Páně v evangeliích, o učitelské moudrosti apoštolův a konečně také o životě tolika svatých božích. Dokonce o kráse a hrůzách přírodních, o událostech dějinných i denních můžeme rozjímajíce

uvažovati, snažiti se, abychom je vystihli ve světle sv. víry a využili jich k předsevzetím, úmyslům anebo kajícím myšlenkám.

Mnohý křesťan se dovede při modlitbě vmyslet do posvátných událostí, jakoby byl svědkem, který vše vidí a slyší, jiní pozorují vše ne tak obrazotvorností, nýbrž uvažují a rozebírají náboženské pravdy spíše rozumově. Celý katechismus se jim takto stává modlitební knihou. Každá modlitba, jež osvěcuje naši duši a posiluje k dobrým úmyslům, je dobrá.

Nejlépe jest ovšem, modlit se upřímně a chutě ze srdce. Knihy jsou jen pomůcky, aby povzbuzovaly, poučovaly, také ovšem opravovaly nepravou, jednostrannou, jalovou zbožnost aneb aby učily zvláštním povinnostem stavovským.

Smím-li ti doporučiti modlitební knihy, připomenul bych ti zvláště důrazně, abys volil knihy, obsahující modlitby, kterých užívá svatá katolická církev. Jsou nadmíru bohatý zdroj zbožných myšlenek. Ani netrpí citlivůstkářstvím, ani nepodávají mělkých všedních myšlenek.

Obsahují zdravou nauku ve tvaru, jenž poskytuje něco silného každému

uvažovati, snažiti se, abychom je vystihli ve světle sv. víry a využili jich k předsevzetím, úmyslům anebo kajícím myšlenkám.

Mnohý křesťan se dovede při modlitbě vmyslet do posvátných událostí, jakoby byl svědkem, který vše vidí a slyší, jiní pozorují vše ne tak obrazotvorností, nýbrž uvažují a rozebírají náboženské pravdy spíše rozumově. Celý katechismus se jim takto stává modlitební knihou. Každá modlitba, jež osvětluje naši duši a posiluje k dobrým úmyslům, je dobrá.

Nejlépe jest ovšem, modlit se upřímně a chutě ze srdce. Knihy jsou jen pomůcky, aby povzbuzovaly, poučovaly, také ovšem opravovaly nepravou, jednostrannou, jalovou zbožnost aneb aby učily zvláštním povinnostem stavovským.

Smím-li ti doporučiti modlitební knihy, připomenul bych ti zvláště důrazně, abys volil knihy, obsahující modlitby, kterých užívá svatá katolická církev. Jsou nadmíru bohatý zdroj zbožných myšlenek. Ani netrpí citlivůstkářstvím, ani nepodávají mělkých všedních myšlenek.

Obsahují zdravou nauku ve tvaru, jenž poskytuje něco silného každému

věku, každému stavu a každému vzdělání. Možno se jim snadno naučiti nazzpamět a jsou přeloženy do všech řečí vzdělaných národů. Skládají se z textů písma svatého, církevních otcův a básní nejzbožnějších a nejosvícenějších duchů dávných dob víry. Plny poučení a poesie, ukazují jaksi víru našich předků. Svátí Starého a Nového zákona, zvláště však Kristus Pán používali jich částečně. Křesťané katakomb je sebrali nejdříve, středověk rozmnožil jejich bohatství, novověk připojil k pokladu mnohou cennou perlu. Slova této bohoslužby zaznívali v chudém vesnickém kostele jako ve skvělém dómu, se rtů prelátů, misionářů, prostých kněží. Církev boží bdí nad těmito drahocennými poklady Ducha svatého a křesťané, věřící v nitru svém, cítí, že jsou vždy a vždy znova jímáni jejich kouzlem. Snaž se také ty rozuměti modlitbám církve, své svaté matky, a oblíbiti si je. Člověk se modlí snadno a rád, modlí-li se slovy a v duchu církve.

Snad jsi již dávno přítelem knížky ›O následování Krista‹, nebo ›Vyznání sv. Augustina‹ nebo jiných spisovatelů, jež se staly obecným majetkem křesťan-

stva. Potom se uč z takových knih také modliti a rozjímati při modlitbě o spásitelných pravdách. Volíš-li nové rozjímavé knihy, se svým zpovědníkem se poraď a se svým vlastním zdravým vkusem. Není vše dobré, co bylo tištěno. A také z dobrého se nehodí vše pro každého. Především se modli, aby ses naučil modliti.

Také růženec, jemuž se tak často posmívají pyšní duchem a nevědomci, je podivuhodná modlitba. Tu pozoruješ svého Spasitele po boku jeho požehnané matky ve hlavních radostných, bolestných a slavných událostech jejich společného života. To je modlitba pro prostého sedláčka, ale také modlitba, jejíchž hlubin nemůže vyčerpati nejučenější bohoslovec. Snad ti bude za těžko, soustřediti svoji mysl, koná-li se modlitba sv. růžence společně. Tu se uč, modliti se ji sám v klidu za svých prací nebo studií, na počátku nebo na konci své denní práce nebo na procházce. Čím více se obíráš svým růžencem, tím více ti poskytne. Je nejprostší a nejpřirozenější uvedení do rozjímavé modlitby. Nadarmo ho církev nedoporučovala co nejdůtklivěji všem stavům. Ne-

styd' se, míti růženec a nositi jej při sobě, — používáš -li ho horlivě. Nedej se odstrašiti tím, »odemilají-li« nebo »drmolí-li« někteří tuto krásnou modlitbu. Vždyť ty se ji můžeš modliti dobře. Nemusíš to dělati po nich.

Bylo by možno říci teď ještě vše-licos o stupních modlitby, jimž říkáme vyšší, na př. o rozjímání. Než, co se týká toho, přečti si obezřetně a pokorně dila sv. Teresie o Ježíšovi a jiných mystiků, kteří byli od Boha uznáni hodnými vroucího, zvláštního styku. Byly ovšem sepsány mnohé knihy o vyšší modlitbě také od učených bohoslovců. Pochybuji však, bylo-li by ti zatím v t v é m modlení zcela prospěšno, studovati takové knihy. Jejich obsah a způsob, jímž jsou psány, předpokládají mnoho filosofických a bohosloveckých vědomostí, které ti možná chybějí. Rozuměl bys mnohým věcem špatně nebo bys jich vůbec nepochopil. Nebo bys mohl usilovati o věci, jichž ti Bůh neurčil. Neboť jedině Bůh jest, jenž může způsobiti, že duše vstoupí s ním v onen tajemný styk, který se nám pokoušejí vyličiti katoličtí mystikové.

Avšak přímo škodlivé by ti bylo, chtěl-li bys sáhnouti po dílech nepravých mystiků, abys takto vstoupil ve styk s Bohem.

Právě za našich dnů rozšiřuje se mnoho nepravé mystiky v podobě budhismu, theosofie (filosofie náboženství), náboženství, jež činí člověka Bohem atd. Bůh však, jenž tam je hledán, je buď svět, příroda sama v sobě, vesmír nebo milé »já«.

Právě ďábel používá velmi rozmanitých prostředků, aby odcizil duše pravému Bohu. Za naší doby, kdy touha po Bohu a náboženství naplňuje též mnohá nevěřící srdce, chce lhář od počátku svěsti též t u t o tužbu na nesprávné cesty. V nepravé mystice člověk sice h l e d á mnohdy také svého B o h a, ale nalézá jen t v o r a — ovšem v tom či onom básnickém, romantickém, filosofickém nebo dokonce kouzelném, tajnůstkářském (okkultistickém) zahalení. Pro své modelení, a co s ním souvisí, má se proto upřímný křesťan opírat o rozum a zjevené nauky, jak jsou obsaženy v písmu svatém a v katolickém a apoštolském podání.

VII.

- Nevěra a polovíra.

Je teď čas, říci něco o námitkách nevěřících a slabě věřících proti modlitbě. Je zvláštní věc, že jsou námitky proti úkonu, který se koná ve všech náboženstvích všech století od lidí každého věku, pohlaví a stavu jako něco, co se rozumí úplně samo sebou, jako něco přirozeného. Zvláštní věc, přece zase pochopitelná. Neboť popřel-li člověk Boha, první a nejvyšší pravdu, nejdokonalějšího a nejsvobodnějšího ducha, věčnou, neobmezenou vůli, odmítne také duchovní styk s Bohem. Ku přeludu, přízraku, pojmu bez obsahu nikdo se nebude modlití, leda by byl citlivůstkářským básníkem, jenž si sám vymýšlí všelijaké bohy a bůžky. K Bohu, jenž je totožný se světem, se nebude rovněž nikdo obracet s přáními, touhami nebo velebením, leč zase romanticky, blouznivě. Bezbožci (atheisté), zbožňovatelé všehomíra (pantheisté), panentheisté a monisté mluví a píší ovšem mnohdy hodně cituplně náboženskými výrazy, ale vyzvání k modlitbě odmítají důsledně jakožto

požadavek, který se pro ně naprosto nehodí. Kdo není přesvědčen o jsoucnosti boží, jak se může modliti? Je to velmi smutný žert, jež si někdo dovolil, když složil »modlitbu opatrného nevěrce« — snad nějakého agnostika — takto: »Milý Bože, — je-li nějaký — zachraň moji duši, mám-li nějakou.« Agnostikové nechávají vše »nerozhodnuto«. Právě nejvyšší pravdy, nejhlubší poznatky zajímají je nejméně. Je to zajisté nezdravý stav duševní. Ký div, že se nám agnostikové usmívají, modlíme-li se. To jest usmívání zpozdlé.

Přiznám se ti teď, milý čtenáři, že se tu neobírám zevrubněji nevěrci, poněvadž moje knížka nemá za účel, dokazovati jsoucnost boží. Předpokládá filosofické přesvědčení nebo náboženské přesvědčení o jsoucnosti svobodného, nejvyššího Ducha. Byla psána hlavně pro křesťany, a zejména pro katolické křesťany. Zabývá se právě modlitbou.

Tu však je mi nyní bohužel přece přihlédnouti k lidem věřícím slabě a na polo. Těmito rozumím lidi, kteří se nikdy nepoučili vážně a přiměřeně svému vzdělání o katolické viře, jejím odůvodnění

a hájení. Lidi, kteří lapají všeliké námitky proti našemu náboženství, ale nenamáhají se, aby se ohlédli po nějakém vyvrácení takových námitek. Lidi, kteří jsou snad přespříliš zaměstnáni nebo příliš nevědomí nebo příliš nevytvořeni, aby přemýšleli o otázkách, týkajících se ducha.

Lidi, kteří jsou příliš pyšní nebo příliš smyslní, aby milovali Boha. Nebo lidi, kteří žijí nemravně, jichž srdce není dosti čisto, aby vidělo Boha, nebo na něž má silný vliv nevěrecké okolí. Mezi nimi jsou také mnozí, kteří se nechají vésti bázní lidskou, nebo kteří se nechťejí přiznati k mravnímu zákonu křesťanskému z jiných důvodů. Všem těmto je za těžko, často skoro nemožno, modlit se.

Uvádějí námitky proti modlitbě, aby se sprostili svých povinností k Bohu. Mnohdy zmizejí v okamžiku všechny jejich domnělé obtíže, stojící viře v cestě, jestliže se jen jednou upřímně vyzpovídali. To je denní zkušenost katolického duchovního pastýře. Ale mnohdy zahnízdily se »obtíže« skutečně hlouběji do ubohé duše.

Pro takové lidi věřící na polo a slabě jest nám k některým námitkám něco odpověděti.

Říká se na př.: Světové události se dějí podle určitých, nezměnitelných zákonů. I kdyby byl Bůh, nemohl by se dáti přiměti k tomu, aby zasáhl do přirozeného řádu, aby svolil k přáním, přednášeným v modlitbě.

Podívejme se jen, zdali to pravda.

Předně jsem osobně toho mínění, a čím více studuji, tím pevněji jsem ve svém mínění utvrzován, že nikterak neznáme důkladně všech sil a zákonů vesmíru a že nikterak nemůžeme poctivě posuzovati, neví-li snad nejvyšší moudrost o prostředcích a cestách, aby umožnila výjimky z toho, co naše moudrost má za světový řád, tak, že se těmito výjimkami nijak neruší skutečný řád světový. Než necháme to nerozhodnuto. Připustíme zde jakožto věc již dokázanou, že nynější řád věcí, totiž všechny přírodní zákony jsou nezměnitelné. Může Bůh přece vyslyšeti modlitbu, t. j. prosebnou modlitbu? O modlitbu chvály a díků zde ovšem nejde.

VIII.

Modlitba a přírodní zákony.

Myslím si tento příběh. Matka má nejtoužebnější přání — majíc pro to své důvody — aby se její jediný syn nevystěhoval do Ameriky. Rozklady a prosby, ani hrozby nepořídí se synem nic. Neposlucha odjede skutečně vlakem z vlasti, snad aby vstoupil v Hamburku nebo v Brémách na loď. Tu se matka uteče k modlitbě. Jen Bůh může osamělé ženě ještě pomoci. A stane se věc neočekávaná. Syn přemýšlí ve vlaku klidně o osudu své matky a — prodá lístek, který si již koupil, ještě u přístavu nějakému cizinci. Bůh se dotkl jeho duše — vrátí se k matce. Pro to i pro ono měl důvody, pro cestu i pro návrat. Ale viděl obě skupiny důvodů napřed a potom v různém světle. Byl tu světový řád nějak porušen? Někaký přírodní zákon nějak zrušen?

Dejme tomu teď, že syn měl zjednanou smlouvu v Americe. Matka ví, že on musí odjet. Modlí se přece, aby syn u ní zůstal. Tu zlomí syn, poněvadž spěchal, v přístavu nohu a

musí býti dopraven do nemocnice. Jeho parník odjede bez něho. Jinoch nemůže nastoupiti na své místo v Americe včas. Tím smlouva v Americe pomíjí. Force majeure! (Vyšší moc.) Syn se vrátí uzdraviv se k matce a dojde jiného zaměstnání. Bůh to tak řídil k modlitbě matčině. Ale všecko se sběhlo podle mechanických, fysických zákonů.

Nebo: jinoch očekává svoji nevěstu, jež má přijeti zámořským parníkem. Jeho rodina ví, že miluje nehodnou osobu, která jej bude jistě podváděti a učiní nešťastným. Ale ženich nedbá pražádných rozkladů. Tu se rodina oddá modlitbě. Parník, který veze nevěstu, srazi se v mlze s jiným. Při neštěstí zahyne několik cestujících, také jinochova nevěsta. Nebo jest nevěsta ještě zachráněna. Snad se vrátí dokonce v úzkosti smrtelné k Bohu a želí hříšného života, poněvadž i za ni se někdo modlí, snad její bratr, který se stal knězem a denně jí vzpomíná u oltáře. Kde by byl býval porušen v těchto příhodách světový řád? Vše se událo zcela přirozeně. Nicméně Bůh vyslyšel modlitby mnoha lidí.

Nevěrec řekne ovšem, že taková řízení jsou pouhou náhodou. Avšak tvrdí-li to nevěrec, nedokazuje nikterak, že by Bůh musil zrušiti přírodní zákony, aby vyslyšel modlitbu. Dokazuje jen, že nechce nijak věřiti v boží zasahování

Nevěrec bezpochyby namítne: »Modlíte se též za věci, které jsou jistě nemožné. V Lourdech na př. nemohou se udáti okamžitá uzdravení, aby nebyly zrušeny přírodní zákony.«

Na to odpovídám takto: Stvořil-li Bůh tak přírodu, že člověk může býti vyléčen p o n e n á h l u určitým léčením, ošetřováním a určitými léky, nevidím, jak někdo chce dokázati, že by se rychlejším, ba náhlým vyléčením rušil nějaký zákon přírodní nebo dokonce světový řád. Je-li vůbec Bůh a je-li takový, jakým jej uznává víra, může on, stvořitel všeho bytí a všech sil v přírodě, přece zřejmě užiti léků, jež nejsou známy lidskému umění lékařskému a jež nejsou v jeho moci. A proč by Bůh potom nemohl uzdravovati, když se k němu modlíme! Proč ne prostě svoji vůlí!

Ano, ale ostatní zázraky, o nichž Bible podává zprávu, na př. vypravování, že slunce »stálo« v údolí Ajalonském na rozkaz Josuův? To ho přece nemůže připustiti žádný moderní člověk, který studoval fysiku! Než nepíšeme zde o zázracích a jejich možnosti. Avšak přece bychom prosili čtenáře, aby studoval vysvětlení těchto a podobných událostí ve vědeckých dílech katolických spisovatelů, nikoliv u zásadních odpůrců, kterým nejde o pravdu, nýbrž o nevěru; slunce, v onom příkladě, nepotřebovalo se zastaviti, ale jasnost mohla déle potrvati.

Nelze tomu skutečně věřiti, že Ježíš chodil po vodě, rozmnožil chleby a ryby, proměnil vodu ve víno, věříme-li, že Ježíš je Bůh a tím tvůrčí původce všech věcí v přírodě a všech přírodních zákonů? Vyšine se snad svět ze svých stezejí, poněvadž Bohočlověk zruší pro sebe a Petra, chce-li, zákony tíže? Nebo kdo může dokázati, že je právě »zrušuje«, chodí-li po vodě? Nemůže dáti působiti proti tíži jiné síle, snad té, jež je v něm samém? Nebo nemohl by ten, jenž dává pšeničnému zrnu se rozmnožovati a klasu zráti, rozmnožiti podstatu chleba? Jenž

stvořil podivuhodnou, ústrojnou buňku, nemohl by urychlití, zadržeti, změnití další tvoření buňky? On, jenž volá duši k životu, nedovedl by již působiti na duši?

A je-li Bůh skutečně moudrý a vše-vědoucí, nesměl nebo nemohl by vyslyšchatí modlitby tak, že při tom pořádek vesmíru trvá přece klidně?

Tvrditi, že vůbec není výjimek od toho, co my uznáváme za »přírodní zákon«, může jen někdo, kdo popírá skutečnost takové výjimky jen proto, poněvadž taková skutečnost odporuje jeho předpokladům o »podstatě přírody«. Můžeme směle »spoléhati« na přírodních zákony přes boží zasahování, poněvadž je to právě Bůh, jenž pořádá, stanoví a provádí veškeren světový řád. Na anarchisty mezi lidmi není ovšem již spolehnutí. Avšak Bůh přece nejedná v říši přírodní jako anarchista, nýbrž jako neobmezený mocnář, jenž ovšem není nerozumný ukrutník. Tak rozumíme věci my.

Co nazýváme zákonností přírodních jevů, zakládá se na našem pozorování a chápání přírody. Nyní však ani naše pozorování přírodních jevů nejsou nadobře

skončena, ani naše chápání podstaty přírody není všestranně bezpečně zdůvodněno. Kolik domněnek nastupuje tu ještě na místo důkazů, od kolika výkladů se zase upustí, kolikový »z á k o n« musí býti nově upraven nebo dokonce zrušen! Jak často se »rozřeší« to, čemu říkáme přírodní záhada, jen poznatky, jež nám podávají, co se jich týče, zase nové přírodní záhady!

Zákony, jež n a l é z á m e v přírodě, jsou nám výsledkem našich pozorování. Je však teď jisto, že jsme poznali, stanovivše tuto zákonnost, zároveň všechny možnosti, jež Stvořitel předvídá, že známe všechny schopnosti přírody, jež jí může propůjčiti její zakladatel?

Jak užasl vědecký svět ještě nedávno, když bylo objeveno radium se svými překvapujícími vlastnostmi a když byly objevovány stále ještě nové prvky! Ba, co ještě vše objevíme! Ale také: co ještě všecko bude uznáno za tajemství!

Je jistě pošetilé, ukvapené, neodůvodněné a nevědecké chtít stanoviti, jak by si Bůh mohl počínati v přírodě a s podstatou přírody a jak ne.

Proto se můžeš také stále s důvěrou modlit k nejvyšší Moudrosti a Všemohoucnosti, ponecháš-li upřímně této nejvyšší Moudrosti a Všemohoucnosti, aby rozhodla, může-li tvá modlitba býti vyslyšena. Lidské vědě nenáleží, aby rozhodovala o tomto »může«. Bůh předvidá tvé modlitby od věčnosti. Jsou pojaty v jeho světový úradek.

IX.

Bůh a budoucnost.

Jiná námitka proti modlitbě je: Předvidá-li Bůh vše a předurčuje-li veškeren světový řád, proč se potom ještě modlit? Buď mi Bůh chce od věčnosti něco dáti nebo nechce. Co by na tom mohla moje modlitba ještě měniti?

Odpověď: Bůh se ovšem nedá přiměti, nerci-li od svého smýšlení odvrátiti, ale může přece od věčnosti chtít, aby jen ti od něho dostali nějaký určitý dar, kteří jej o něj prosí. Předvidá modlitbu od věčnosti. Zahrnuje tedy vyslyšení modlitby ve svůj světový úradek.

- Proti tomu se ozývá nová nesnáz. Je tohoto obsahu: Moje modlitba je svobodný čin. Není nutná. Mohu se modlití nebo opominouti modlitby. Jak může Bůh předvídati má svobodná rozhodnutí?

Odpověď: Způsob božského poznávání je nám ovšem skryt. O tom bohoslovci mnoho přemýšleli, a přece nedosáhli bezpečných výkladů. Kdybychom rozuměli, jak Bůh poznává, bylo by naše lidské poznávání právě přímo božské. Ačkoli zde zůstávají nejasnosti, jichž nemůžeme objasnit, lze však přece něco říci, čím se aspoň dokazuje, že není nerozumné, přičítati Bohu také znalost našich svobodných rozhodnutí budoucích. Musíme především správně rozuměti způsobu jsoucnosti boží. Pro věčného Boha, jenž nutně jest, jenž nezná ani začátku, ani konce, ani proměny, není času, t. j. není »dříve« ani »potom«, není posloupnosti věcí a událostí podle lidského chápání. Je stejně přítomen všem věcem a událostem. Přirovnáním si to můžeš poněkud objasnit. Je-li v nějakém městě veliké procesí a díváš-li se na př. na procesí stoje v domovních vratech, vidíš, jak mimo tebe jde skupina procesí za skupinou. Avšak

s vysoké věže bys mohl viděti celé procesí najednou. Vzhledem k tomu, co se děje ve světě, stojí člověk na místě, jež zaujímá a zase opouští, jež je místně a časově omezeno. Ale věčný Bůh se dívá jaksí na vše s vysokého místa vyvýšenosti nad čas a prostor. Začátek a konec, početí a skončení události obsáhne jeho duch jedním pohledem. Celý plán se všemi podrobnostmi je před jeho očima. Přimysli si teď, že by nějaká bytost, dívající se na procesí s věže, pozorovala nejen vnější události, nýbrž měla také schopnost, vystihouti duševní život účastníků procesí, a můžeš si podle přirovnání pomyslit boží poznávání. Bůh, jakožto stvořitel a zachovavatel duše, jež je duch, Bůh, jakožto duch vše pronikající, je však každému člověku blízko nejen zevně nýbrž i uvnitř. Vždyť je poslední příčina veškerého života vůbec, život našeho života, vždy přítomen a vyvýšen nad prostor a čas. Nebude tedy právě takřka »vyčkávati« lidské modlitby jako něčeho, nač by mu bylo ještě čekati. Nikoli, modlitba, kterou mu dnes přednášíš, je mu od věčnosti přítomná. Příčina toho není v tvé modlitbě, nýbrž

v podstatě Boha samého a ve způsobu jeho jsoucnosti.

Přemýšlej ještě o jiném přirovnání. Dáš li žhavému uhlí na niti upevněnému kroužiti v temnu rychle kolem svého prstu, vidíš žhoucí ohnivou kružnici. Avšak viš docela dobře, že uhel může býti v každém okamžiku přece jen na jednom místě prostoru zcela určitém. Tvoje oko spojuje nesčelně mnoho dojmů v jediný. Podobně Bůh vidí průběh jednotlivých událostí najednou a v souvislosti, jenže se to nezakládá u Boha na ústrojně nedokonalosti, nýbrž na jedinství, jednoduchosti, nedělitelnosti, všudypřítomnosti a věčnosti jeho nejvyšší duchovébytnosti.

Vím, že všechna přirovnání pokulhávají. Také dvě uvedená přirovnání mají svou vadu, již proto, že pro boží bytí a jeho vlastnosti není vhodných přirovnání s tvory. Avšak taková přirovnání nám dávají tušiti, že jsou možné různé způsoby vidění a poznávání. »Bůh poznává mnohem jinak než my«.

Pochybnost nám bude ztrpčovat modlitbu snad přece ještě v něčem. Řekne se: Proč nám Bůh nedává, čeho potře-

bujeme — a o čem přece ví, že toho potřebujeme — bez modlitby? Nač tato podmínka? Proč tolik okolků?

Než, vždyť nám Bůh d á v á mnohé bez naší modlitby. Na př. že se rodíme. Potom naše vlohy, déšť a sluneční svit, přátelé a příbuzné. A tisíc jiných věcí.

Chce však, abychom mu za to děkovali, aby všechny jeho dary posvěcovaly též naši duši.

Jiné věci nám dává jen na naši modlitbu. Bůh by nás mohl jistě také živiti, že bychom nemusili jísti a pít. Udělal však již přijímání potravy podmínkou našeho vzrůstu a zachování sil. Podobné »podmínky« vyskytují se všude v domácnosti přírody. Bytost závisí na bytosti, děj na ději. V duševním životě je tomu zrovna tak. Bez určitých předběžných podmínek a prací není úspěchu v povolání, pokroku, snažení jak jednotlivců, tak i veškerenstva. I náboženská dobro spojuje Bůh s podmínkami, jež On nám určuje. To jest jeho dobré právo a jeho moudrost. Můžeme také pochopiti, proč se sluší, aby tomu bylo tak, vzpomeneme-li si, že jsme povinni slou-

žiti Bohu svobodně, svobodně jej voliti za své štěstí. Nedosahujeme spásy bezmyšlenkovitě, nýbrž vědomě. Nejsme stroje, jež vyrábějí určité výrobky, nýbrž tvorové myslící a chtějící, kteří pracují úžasně mnohostranně. Vždyť jsme povinni, chápati Boha nějak duchem. Jsme povinni se snažiti, abychom získali Boha pro sebe. Jsme povinni, zpracovávat v sobě duchem boží záměry. Proto je nutno, abychom se modlili. Vždyť modlitba není jen cesta k náboženství. Je sama náboženství. Modlitbou se vzdává náš křesťanský duch. V modlitbě máme míti prostředek, abychom poznali své věčné štěstí a o ně se snažili. Proto nám dobrotivý Bůh předpisuje modlitbu. Přibližuje nás k sobě tímto prostředkem. To je skutečně dobrotivost.

Promyslíš-li trochu, co bylo řečeno, modlitba se ti objeví zajisté ještě mnohem snazší než dříve. Námitky proti modlitbě nejsou tak zdrcující, aby mohly rušiti náš mír s Bohem. Nepocházejí ani od znalců, t. j. ne od lidí, kteří vážně přemýšleli o modlitbě a vážně rozjímávají o Bohu, o světě a sami o sobě.

X.

Modlitba „moderního“ člověka.

Člověk neudělal přírodních zákonů. Může je nanejvýše stanoviti, t. j. vysloviti, t. j. opakovati je po Tvůrci přírody. Člověk rovněž nemůže měniti přírody v její podstatě. Přece však může donutiti velkou část přírodních sil a přírodnin k svým službám. Pracuje-li tedy již příroda pro člověka, slouží-li mu a poslouchá-li ho, ačkoliv on ani nestvořil její podstaty, ani jí nemůže zničiti, jak pošetilé je potom, mítí za to, že příroda již není podřízena vůli Boha, jenž jest její původce. Nevěří-li kdo v Boha, ať pokládá svět za věčný stroj, jehož by ovšem nebylo možno pochopiti z něho samého nijak jasněji než tvůrce, nadsvětého Boha. Nepochybuje-li však někdo o jsoucnosti boží, je přímo nepochopitelné, jak ho přírodní řád může zdržovati od modlitby. Neboť: kdo se diví dílu, ať chválí mistra! Kdo studuje síly, ať se skloní před přesilou! Kdo vniká do stavebního plánu, ať uzná vzdělanost architekta! Komu vysvítá vlastní nevýznamnost, ubohost a pomí-

jejícnost, toho jistě uchvátí plnost boží dobroty, pravdy a krásy. Čím více se obíráš přírodními vědami, čím častěji se stýkáš venku s tvorstvem, tím vroucněji se dojista připoutáš uvnitř k tomu, jenž jediný smí o sobě hlásati: »Já jsem ten, který jsem.«

Vše ostatní je tu jen Jim, pro Něho. Toto poznání tě učí modliti.

Není pravda, že by nějaká »věda« odváděla od Boha. Od Boha odvádí nikoli vědění, nýbrž domněnka proti Bohu namířená, jež se ovšem často podpírá nesoudnými (nelogickými) závěry z návěstí (premis) skutečně vědeckých. Věř mi, že jsem četl, mnoho knih skoro ze všech oborů vědění, ale že jsem nenalezl věty, jež by byla ve mně vzbudila třeba jen pochybnost o jsoucnosti boží. Tím neříkám, že by mi kniha nebyla nikdy uškodila jinak. Bohužel dostal jsem do rukou také špatné knihy. Proto se domnívám, že knihy mohou učiniti člověka tak pyšným a zhýralým, že si — vědomě nebo nevědomě — přeje, aby jen nebylo Boha, a se shání po důkazech proti jsoucnosti boží. Avšak nenalézají takových důkazů

nikde, pokud jeho rozum zůstává jasný. Chápu však, že jasnost již nevládne v duši, jež se proviňuje trvale a těžce proti onomu světlu, jež září z božích zákonů.

Suď z těchto slov cokoli! Sám ti jen radím: Modli se! Modli se, ať je jakýkoli tvůj stav, jakékoli tvé povolání nebo studium. Modli se — a světlo ti nezhasne nikdy docela.

Jest tomu již tak v tomto životě: Pochybnosti a pokušení nejsi ušetřen. Nejsi ani veškerá moudrost, ani nejsi všechna síla.

Proto se modli k Tomu, jenž jest dokonalá moudrost a pravá síla.

Všechny překážky v životě, snažení, přirozené poznávání nejsou pro poslušnost z víry plynoucí zděmi, jichž nelze slézt, neřku-li žalářími zděmi pro tebe, modlíš-li se. Víím, že je snadné, sepsati dobrou nauku. A nevím, budu-li jí sám, slabý člověk, následovati až do svého skonání. Avšak zase víím, že jsem jí následoval až podnes působením milosti boží. A to mne vedlo bouří a deštěm, zimou a horkem — a vysvobodilo z mnohého ztroskotání. Proč bych se ti ne-

přiznal? Je to vskutku Bohu ke cti. Modli se také ty, milý čtenáři!

A právě tobě, modernímu člověku, je třeba se modlití. Býti dobrým katolickým křesťanem není za našich dnů tak snadné, poněvadž se lidé rádi dvoří méně dobrému katolickému křesťanu. My katolíci jsme jen polovina, jen třetina, snad ještě menší část veškerého obyvatelstva země, v níž žijeme. Z toho vyvozují mnozí, že polovinou, třetinou nebo ještě menší dávkou katolicismu je pro každého z nás vše vyřízeno. Jenom ne příliš náboženství — jenom ne příliš jednostranně nábožensky — jenom ne za všech okolností vždy „užité“ náboženství! Tak a podobně píská a troubí ti nynější věk skoro stále do ucha. Konečně se staneš nervosním, potom nevrlym, potom pochybovačným, potom lhostejným . . .

Modli se! Jinak nedojdeš vniterního klidu!

Modli se! Jinak už nepoznáš brzy, co je pravý a co prázdný, obílený katolicismus.

Modli se, abys zůstával si stále vědom protivy, zdůrazňované Kristem a

jeho apoštoly, mezi »světem« a »královstvím božím.«

Modli se, aby ses vystříhal z chytralé neřesti a chytré nevěry.

Modli se před obrazem ukřižovaného Vykupitele a taž se Bohočlověka, může-li před Ním obstáti to, co chce moderní lidstvo. Podle jeho rozhodnutí rozhodni také ty.

Modli se k Duchu svatému, aby tě jeho sedmero darů osvítilo a posílilo.

Modli se, jak chceš a jak můžeš, ale modli se, člověče 20. století. A právě, že se toto století tak málo modlí, modli se ty!

XI.

Modlitba k milým svatým.

Ještě o jedné obtíži jsi možná slyšel. Nikoliv proti modlitbě k Pánu Bohu, nýbrž snad stran vzývání božích svatých.

Není modlitba k svatým na ujmu cti Nejvyššího?

Uvážíme-li si to dobře, je tomu právě naopak. Co jsou svatí, jsou skrze Boha. Co mohou, mohou skrze Boha.

Světec, toť podivuhodné vítězství milosti boží. Světec byl nejdříve poctěn od Boha, dříve než ho cti lidé. To se týká zejména panenské Matky Boží Marie. Ona je prvním, nejkrásnějším ovocem vykoupení. Byla vyznamenána od Boha přede všemi lidmi a vyvýšena nade všechny lidi. Všichni praví svatí a blahoslavení jak ti, kteří byli prohlášeni, tak i ti, kteří zůstali skryti, jsou přátelé boží. Jak by mělo být Bohu k necti, ctíme-li jeho přátele? Nadšení následovníci Kristovi jsou účastni slávy boží. Čeho je dosaženo jejich přímluvou, to se děje boží mocí a dobrotou.

Než, táže se někdo ještě, jak nás mohou svatí slyšeti? Nejsou přece jako Bůh vševědoucí a všudypřítomní. Nikoliv, nejsou ovšem. Avšak andělé a svatí těší se patřením na Boha. To je zcela určitý osobní, duchovní vztah k Bohu, snad a každého anděla a svatého jinaký; je to styk s Bohem, pro který se zdá zcela hodnověrným, že jim Bůh propůjčuje vědomí o běhu věcí. Tito blažení duchové nejsou sice vševědoucí jako nejvyšší moudrost, mají však v Bohu a pro Boha vědění, které jistě vyniká velice nad vě-

dění těch, kteří žijí ještě na tomto světě. Také jejich láska k nám byla zdokonalena v dokonání. Proč by tedy nemohli přijímati a podporovati našich modliteb? Jde při tom všem o vztahy ducha k duchu sice tajemné, ale přece hodně jasné. Čeho tu nechápe přirozený rozum, to se stává jasnějším v nadpřirozeném světle víry. Styk vítězné církve s církví bojující a trpící nemá do sebe nic nepřirozeného.

Proto je nutno, abys rozuměl také modlitbě k svatým a vykonával ji. Je ryze křesťanská, ryze katolická. Kdo by jí zanedbával zásadně, nestál by na půdě víry. Ať zůstává vzdálenost mezi Bohem a nejsvětějším z jeho tvorů sebe větší: svatí jsou nerozlučně spojeni s trojjediným Bohem, jsou nám vzory, jsou naši spomocníci v nouzi. Nemodlíme se také v tomto životě za své bližní? Jest-li to správné, z kterého důvodu by se za nás nemodlili ti, kteří došli spasení? Je to lidské, rozumné a odpovídá to zcela učení víry, že chováš zvláštní důvěru k těm svatým, jichž vezdejší životní osudy tě zvláště zajímají. Takové svaté vyvolujeme právem za své zvláštní ochránce (patrony). Především svatými ctíme však Marii

Pannu, ji, která zrodila světu Vykupitele, ji, která prožila s ním jeho pozemský život, ji, která je Ježíši nejpodobnější, ji, jejíž přimluva je velebena ze zkušenosti jako nejmocnější.

Jak se život v modlitbě stal u katolíků mnohem bohatším a silnějším tím, že chválí Boha také v jeho svatých a jej vzývají prostřednictvím jeho svatých! Jak pustá je bohoslužba mimo církev přílišnou úzkostlivostí, aby boží přátelé nebyli ctěni příliš!

Mluvíme vším právem o „milých“ svatých. Neboť jsou milí Nejvyššímu a opravdu milí k nám. Činí naše svaté náboženství zvláště milování hodným, poněvadž byli ubozí, slabí lidé jako my a teď přece slaví s Kristem vítězství.

Přemýšlíš-li o tom, milý čtenáři, rozpomeň si také, že svatí byli mužové a ženy modlitby, vnitřního života. Studuješ-li jejich život, vidíš, jak a oč je ti se modliti a co modlitba může udělati také z t e b e.

Vy patriarchové, prorokové, apoštolové, vy mučedníci, vyznavači, svaté ženy a jinoši a panny, dejte mi ducha ze svého ducha a orodujte za mne a za všechny

lidi i za ubohé duše, které ještě v očistci očekávají radost svého Pána.

XII.

Dobrá modlitba.

Aby ses modlil dobře, netřeba ti nikterak býti vytrženu do sedmého nebe. Ne p r o s ani za vytržení mysli při modlitbě, neboť by to byla čirá opovážlivost. Dostačíž ti, je-li s tebou tvůj věčný Otec, mluví-li věčné Slovo Otcovo k tvému srdci, rozohňuje-li Duch svatý, Pán a Dárce života tvoji duši svým žářem lásky. Trůní-li trojjediný. Bůh v tvé duši, jsi bohatší, než kdyby všechna souhvězdí nebeská se svými záhadnými tajemstvími obíhala v hlubinách tvého bytí a tam se zrcadlila. V modlitbě uvažuješ větší divy, než by ti mohl podati přebohatý svět živočišstva a rostlinstva. V modlitbě vnikáš jistěji a hlouběji do zásad filosofie a vývoje světových dějin, než kdybys studoval celé knihovny vědění a po celý svůj život se zabýval bádáním z pramenů. V modlitbě ti vysvítá, p r o č musíš bojovati a j a k je ti bojovati. V modlitbě

se učíš chápati nahodilost, nedokonalost, pomíjejícnost všech pozemských věcí a živiti v sobě vroucí touhu po nejvyšší dobrotě, moudrosti a kráse. V modlitbě vidíš zemi a zejména svoji úlohu na tomto světě ve světle zvláště jasném. Nebo ne chápeš-li naopak dobře světa, lidí a svých povinností na zemi, budeš v modlitbě alespoň vážně a poctivě usilovati, abys porozuměl všem věcem, jež jsou nutné pro tvoji spásu. A toto usilování zesiluje tě v boji o bytí, který není pro křesťana nic jiného než příprava na nebe, na onu duševní slast, v níž nejvyšší dobro a nevyčerpatelné bohatství bude tvým údělem a dědictvím.

Modlíš-li se dobře, pracuješ také dobře. Modlíš-li se dobře, trpíš také dobře. Modlíš-li se dobře, užíváš také mírně a počestně oněch radostí, jichž ti dopřává boží dobrota. Modlíš-li se dobře, zabloudí tvé srdce řidčeji k oněm druhým požitkům, jež člověk má společné se zvířetem nebo jimiž člověk může klesnouti dokonce ještě pod zvíře, vyhledává-li, uchvacuje-li, vyzdobuje-li nižší stránku se zchytalostí silnějšího ducha. Modlíš-li se dobře, budeš se cvičiti, neceniti žádného tvora

nízko, neceniti ho příliš vysoko a ctíti Tvůrce sama nade vše.

A dobře se modlíš, stýkáš-li se s Bohem tak upřímně a tak vážně, tak pokorně a důvěrně, jak ti je v tom okamžiku možno. Bůh nežádá od tebe jiné soustředěnosti než té, které jsi schopen. Smí ovšem očekávati, že se nebudeme rozptylovati úmyslně a že se nedáme rozptylovati dobrovolně, předstupující před jeho tvář. Slova »jeho božská velebnost« nechť ti připomínají, že se stýkáš v modlitbě s Ním, před kterým je všeliké jiné vznešenosti a důstojnosti ležeti v prachu. Proto nám i mistři duchovního života radí, abychom se před modlitbou tázali sama sebe: »Co zamýšlíš teď, ó duše má?« A po modlitbě, abychom se zpytovali, jak jsme se modlili. Také v modlení — nebo mnohem více právě zde — je pokrok bez konce, stále snažení výše. Velicí světcí se také nenaučili modliti ode dneška do zítřka. Bůh jim dal často opravdu bojovati, než jim dal na jevo svoji blízkost nebo naplnil jejich srdce útěchou, mírem, radostí. Bůh dokonce odňal mnohým na nějakou dobu veškeru útěchu v modlitbě, poněvadž ten, kdo se

modlí, je povinen zůstatí Bohu věren i tenkráté, hledati Boha i tenkráté, když Bůh dlí zdánlivě daleko od něho, když se zdá takřka, že mlčí ve věčné temnotě.

Modlíš-li se dobře, čekáš na světlo, až mu Bůh dá v tobě zazářiti.

Modlíš-li se dobře, připisuješ všechen nezdar své vlastní slabosti a toužíš tím vroucněji po síle s hůry.

Můžeš zakoušeti ve své duši předchuf pekla a nebe, modlíš-li se dobře. Obé je milost. Věčného trápení nemáš zakusiti, proto pálí to v tvých prsou často jako odlesk oněch strašných úzkostí. K věčné blaženosti jsi povolán, proto tě Pán někdy vábí svojí sladkostí.

V modlitbě pocifuj takřka žilobiti všech bytostí, uč se chápati žalosti a radosti všech tvorů, zkusiž na sobě tíhu bludu a tíži viny, oddechni si však také při pomýšlení na nekonečnou lásku a nekonečné milosrdenství toho, jenž ti daroval modlitbu právě proto, abys Jej nalezl a všechno v Ném.

Modlíš-li se dobře, zmizí soumrak, jenž jest okolo tebe a zvláště v tobě samém. Z padajících chmur vynoří se

před tvým vnitřním zrakem třpytící se chrám, jehož zázračná stavba se stkví jasněji a jasněji ve světle božího slunce milosti, čím déle na ni patříš. A blahoslavený ten den, kdy spatříš s údivem, že ona boží stavba je tvá vlastní nesmrtelná duše — chrám Ducha svatého.

Onoho dne se budeš Bohu klaněti s plesáním v jeho svatém Sionu.

Onoho dne obnovíš Jehovovi, svému Slitovníku, slavnostní přísahu, že se odříkáš satana i vši nádheru jeho i všech skutků jeho.

XIII.

Modliti se a trpěti.

Ať se však modlíš nebo snad nemodlíš, drahá duše, utrpení přijdou. Ale tomu, kdo se modlí, se utrpení jeví jinak než nepobožnému. Tomu, kdo se modlí, blíží se utrpení jako boží napomenutí, jako výstrahy, jako — promiň mi zcela moderní slovo — jako neomezené možnosti. V pravdě, kolikrát jsou utrpení tělesná a duševní, tolikerým rozmanitým způsobem můžeme se jimi posvětit. Nejprve

však musíme posvěcovati utrpení modlitbou. To znamená, obětovati je Bohu, přijímati je od Boha trpělivě, užítí ho za pokání za sebe a za jiné, objímati je jako příznak (symbol) kříže a vyprošovati od Boha milost, abychom pro Krista křížem a utrpením vešli ve slávu.

Modlití se a trpěti! Pravá křesťanská průpověď. Každý pravý katolik měl by ji zvoliti za heslo svého znaku. Modlitbou a utrpením nabýváme teprve šlechtictví pro království Boží. Je to však šlechtictví, smýšlející zcela lidově (demokraticky), neboť nedělají-li utrpení všechny lidi opravdu sobě rovnými, chceme-li nebo ne? Ano, modlitbou živíme v sobě dobrovolně ducha pravého volného bratrství se společnou hlavou, jež je samá krev a rána.

Všechna srdce krvácejí, všechna jsou raněna v tom aneb onom smyslu. Ó kdyby jen všechna znala balsám modlitby!

Musíme všichni pykati, i ty i já. A jestliže jsme nehřešili právě dnes nebo včera, tedy přece dříve. Bůh nás vždy netrestal ihned. Ale my jsme snad ihned hřešili zase. Všichni musíme pykati sami

za sebe a za jiné. Ó kéž bychom pykali modlice se!

Modlice se — ne tupě!

Modlice se — ne vzpurně!

Modlice se — ne se zoufalstvím v srdci!

Kéž bychom se modlili aspoň v pokušeních!

Kéž bychom se modlili po pádu hned o pravého ducha kajícího!

Kéž bychom poznali, aspoň jsouce upoutáni nemocí na lože, že teď již nelze nic dělati, že teď nezbyvá nic než to, co je nejlepší: trpěti a modliti se!

Modli se záhy — kdykoli tě stihne utrpení. Naučil-li ses umění, poroučeti vše Bohu, nepřivede tě nikdy nic z rovnováhy.

Řekneš snad, že právě v zármutku je těžko se modliti. Buď upřímný: modlíš se snáze v radostných dnech? Nebo nehledáš v chmurných dobách všude spíše útěchy než u Boha? Cti Pána všeho dobra také, i když jsi vesel, a hledej v utrpení nejprve Boha veškeré útěchy. Jak se chceš modliti opravdu s prospěchem, přičítáš li tvorům více léčivé síly než Tvůrci a Spasiteli!

V utrpení opět a opět čti dějiny utrpení svého Vykupitele a uvažuj o nich. Musí tě usmířiti a usmíří tě s dějinami t v é h o utrpení a naučí tě modliti. Tajné políbení tvého kříže — i to je často velmi dobrá modlitba. Pamatuj si to dobře! Netrop kejkľů s těmito věcmi, nestyď se však ani za trnovou korunu a sv. rány svého Pána! Cím více pozoruješ jeho Srdce při modlitbě, tím lépe se naučíš od Srdce Ježíšova modliti.

Je snadné omlouvat se tím, že člověk není Ježíšovi tak blízký jako svatí. Máš modlitbu, právě aby ses přibližoval Ježíšovi víc a více. A trpíš-li tělesně nebo duševně — nejsi tu již Ježíšovi podoben jako svatí? Ovšem, jestliže trpíš a zároveň se modlíš.

Většina lidí ani netuší, jak se právě modlitbou stáváme tím, co máme býti.

Většina lidí se pr to modlí zcela bezmyšlenkově a povrchně a zvláště si nedovede vyložiti podivuhodného spoluzití, tajemného protkávání utrpení a modlitby, stavu přirozeného a milosti.

•Moderní• člověk pokládá ovšem i nějakou módní pošetilost nebo vynález budící podiv nebo vzrušující novinku za

• důležitější než modlitbu. Proto však ani neumí správně trpěti. Proto zná tolik věcí a přece ne věci jediné potřebné. Proto chce tolikerou věc a neví přece v podstatě, co chce a co je povinen a co znamená celý svět, a přece se domnívá, že objevuje jeho »zákony«.

Základní zákon stvoření zůstává skryt odpůrci modlitby. Často dokonce Tvůrce sám. A pak vtiskuje těm, kteří hledají Tvůrce v modlitbě, nejošklivější názvy, jako: »růženečkář« a »růženečkářka«, »pobožnůstkář«. »tmář« a pod.

Buďte klidni, vy, kteří se modlíte, a modlete se za ty, kteří vám utrhají. Modlíte-li se a plníte-li při tom povinnost svého stavu, není vaše modlitba nikdy přepychem duševním, hodným hany. Jen kdo by se modlil, nevzbuzuje žádných předsevzetí, nechtěje se polepšiti, aby unikl práci nebo jen aby byl viděn od zbožných, ten by zasluhoval hany. Avšak ani on nemá upustiti od modlitby, nýbrž učiniti jen svoji modlitbu užitečnější pro život. Trpíš-li především správně, modlíš se též správně. A naopak.

Netřeba se ostýchatí býti znám jako člověk, který se modlí. Pro toho, který

ví, co znamená modlení, není modlení nikdy duchaprázdným zaměstnáním, neřku-li, aby bylo známkou duševní lenosti. Správně trpěti, není slabost, nýbrž síla. Modlitba není duševní klid, nýbrž duševní práce. Ovšem práce, jež vede ke klidu, t. j. ku pokoji. Ke klidu v Bohu, nejbohatším životě!

Kdy zakouší člověk snad většího bolu, než když jej smrt odlučuje od jeho milých. Avšak i pro tento bol lásky je božský lék: modlitba.

Napodobuj proto svoji svatou matku, katolickou církev, jež se modlí neustále za zemřelé, jež tě učí, že taťto modlitba je dobrá a spasitelná, jež tě ujišťuje, že láska působí až za hrob a že pevná páska ovíjí všechny duše, jež náležejí Kristu.

Neboj se nikdy o sebe a své drahé, modliš-li se. Ale boj se všeho pro svoji ubohou duši, pohrdáš-li modlitbou. Mnozí sice nejsou si vědomi přímo výslovného pohrdání tak drahocenným darem božím, ale nevyužívají ho. Můžeme se též odnaučiti modlení. To se stává, když nikdy nepřemýšlíme o významu modlitby: když nám zbývá více času na tisícero-

nicotnosti životní než na styk s Bohem : když máme zalíbení v osobách a knihách, jež neuznávají vyššího určení duše nebo je popírají; když nenávidíme, sami se viděti se všemi svými chybami a slabostmi, a obzvláště když se modlíme jen ústy, nečiníce nikdy zmužilých předsevzetí pro praktický život. Mnozí lidé zanechávají modlitby, neoslyší-li jich Bůh okamžitě nebo tak, jak si přáli. To jsou ti, kteří se samy činí pány nejvyššího Pána a domýšlejí se, že jsou moudřejší než Bůh. Jiní se přestávají modlití, poněvadž se domnívají, že jest jen nezměnitelný osud. Zasmušilá modla těchto lidí je železná nutnost. Zapomínají však, že také potom, kdyby se všechno dalo nutně a nezměnitelně, je to přece Bůh, jenž může propůjčiti naší duši zmužilost a sílu, snášeti to, co je nutné a nezměnitelné, trpělivě, ba dokonce radostně.

Úhrnem: Připomínejme si stále a stále, že Bůh nepotřebuje našich modliteb, kdežto my že bez modlitby duševně chudneme a zakrňujeme. Kromě toho Bůh spjal mnoho darů s naší modlitbou. Bůh je Pán. Smí nám určití každou

podmínku spásy, kterou uznává dobrou. Nesmíme se s ním souditi.

Vůle Boží se děje i bez naší modlitby. Avšak co se s námi děje vůlí boží k naší spáse, je spjato tisícerymi neviditelnými nitkami s naším modlením. Tajemné tkanivo, jehož krásu nám objasní teprve slunce věčnosti!

XIV.

Vyslyšení modlitby. Závěr.

Kdo se chce dobře modliti, musí věděti, které modlitby Bůh vyslyší. Ty sám — zdaliž nejsi někdy v pochybnosti, modlíš-li se dobře? A nedomníváš se někdy, že Bůh tě neoslyšel a nechce tě vyslyšeti?

Nuže, v klidných hodinách si řekneš, že by Bůh nebyl moudrý a dobrotivý Bůh, kdyby vyslyšel tvé pošetilé prosby. Může chtíti jen tvému prospěchu. Avšak ty nevíš vždy, co je prospěšno tvému tělu a tvé duši. Bůh hledí na konec, hledí na věc, nikoliv na okamžik, nikoli na rozmar. Bůh zná všechny okolnosti, všechny poměry, všechny vztahy,

veškeru podstatu věcí. Ty toho všeho neznáš. Proto buď skromný a modli se: Pane, dej mi toto, je-li mi to tak na prospěch, srovná-vá-li se to tak s tvými úmysly.

»Buď vůle m á!« není křesťanská modlitba. Ježíš naučil nás modliti: »Buď vůle T v á!«

To třeba nám bráti vážně. Proti tvé vůli tě věčná Modrost nemůže vyslyšeti.

Často vyslyší Bůh tvoji modlitbu teprve, když se modlíš vytrvale s neochvějnou důvěrou. Tímto způsobem se uč osvědčovatí víru, naději a lásku.

Často vyslyší tě Bůh, dopřáváje ti za dobro, jež sis přál, jiné lepší, na které jsi vůbec ani nemyslel.

Často vyslyší tě Bůh jinak než si myslíš. Na příklad, nevyléčí tě z nemoci, nýbrž dá ti velikou trpělivost v utrpení, aby ses stal podobným Kristu a odpykal své hříchy v tomto životě.

Často vyslyší tě Bůh teprve, když jsi napravil svůj život.

Velmi často vyslyší tě teprve, když se tvá poloviční důvěra v Něho stala úplnou a tvá slabá víra zmužilou.

Bůh vyslyší tě vždy, modlíš-li se ve jménu Ježíšově. Ale vyslyší tě svým způsobem. Nezapomeň na to, milá duše, abys někdy nezanevřela na Boha. Není tvůj služebník, nýbrž Pán.

A poněvadž je »Pán«, je nutno, aby ses k němu choval, zvláště když se modlíš, velice uctivě. Žádného člověka, ani kdyby byl papežem nebo císařem, nemusíš uvnitř a zevně tak ctíti, jako Pána, svého Boha. Tvůj celý život nechť je chůze před jeho tváří. Pomni, že bude tvůj spravedlivý soudce.

Avšak je též tvůj láskyplný Vykupitel. To nechť v tobě vzbuzuje vždy důvěru a veselou a vlídnou náladu. Modlíš-li se dobře, budeš směřovati k tomu, abys byl vždy duchovně veselý. Ani mrzutý, ani rozpustilý. Nýbrž úhrnem vyrovnaný a bez bázně z lidí a událostí.

Nemysli však při modlitbě pouze na sebe, nýbrž na všechny lidi a jejich všeobecné i zvláštní potřeby. Všichni za jednoho a jeden za všechny, to jest apoštolské heslo pro naše modlení. Kdo se modlí dobře, ví, že modlitby jsou zbraně ve velkých a malých bojích životních; kdo neví, za koho a oč je mu se modlití,

kráčí jako duševní slepec tímto časným životem.

Modli se — za všeobecné potřeby církve, Sv. Otce, svého biskupa, svého duchovního správce, státu, světské vlády, své rodiny, svých přátel, svých dobrodinců a svých nepřátel.

Modli se za všechny zvláštní potřeby lidí. Modli se především za milost obrácení k dobrému a setrvání v dobrém, za sílu, abys plnil věrně povinnosti svého stavu, a za dary Ducha svatého

Neuzavřeš-li mu svého srdce, Duch sv. sám tě naučí modliti se »vzdechy nevýslovnými«, jak píše apoštol. Všeho nelze vyjádřiti slovy, zařaditi a rozebrati. Jsou věci, jež říkáš tak, j a k je říkáš, jen Bohu, jimž jen Bůh tě učí, o nichž se můžeš raditi jen s Bohem.

Proto jsem i já teď u konce. — Myslím jen ještě na jednu věc — na poslední věc. To je smrt.

Smrt? Slovo, které tě nesmí děsiti. Smrt je tvůj přítel a dobrodinec, milá duše, modlila-li ses dobře. Nehledělas mnohdy již v modlitbě na ni, zlatou bránu slávy, vjezd do města pokoje (nebeského) Jerusalema? Nuže, smrt

rozráží všechny závory. Smrt uvádí tě v radost tvého Pána. Smrt stírá všechny slzy. Víš to, ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují. Jak často řeklas Bohu v modlitbě, že ho miluješ! Jak často dala ti modlitba sílu, abys dokázala Bohu svoji lásku skutkem, životem podle víry! Jak často vzývalas v modlitbě zkroušeně jeho lásku za odpuštění!

Buď klidná: tvá modlitba bude ti klíčem nebes. Avšak je důležité, abys v životě často vzbuzovala víru, naději a lásku. Vždyť víra, naděje a láska tě nesou vstříc věčnosti. A kdo se nemodlí, ztrácí brzy víru, naději a lásku. Pohled do nevěreckého světa, který nás obklopuje, tě učí, že je to svatá pravda.

Slyšel jsem jednou důmyslného muže říci: Chi non prega, sempre nega; chi sempre nega, si annega. Kdo se nemodlí, popře konečně vše božské, a kdo stále popírá, utápí takřka své vlastní já v moři pochybnosti.

Umiňme si teď pevně, že se staneme modlitbou opravdu muži ducha a bytostmi duchem proniknutými — nedbající toho,

co svět, zvaný »duchaplný«, si myslí o lidech, kteří se ještě modlí dokonce ve dvacátém století!

Budeme se také modliti za sebe vespolek, milý čtenáři, a to zvláště za milost křesťanské smrti skrze Ježíše Krista, Pána našeho, který žije a kraluje s Otcem a Duchem svatým jako pravý Bůh ná věky věkův. Amen!

Modlitba před Nejsvětější Svátostí Oltářní.

Pane a Spasiteli můj, Ježíši Kriste, sešli mi Svého Ducha svatého, abych v něm uvažoval a učil se rozuměti, proč je Tvá radost dlíti mezi námi v této Nejsvětější Svátosti.

Klaním se Ti, ó Ježíši, vtělená Moudrosti, poněvadž jsi nalezl ve Své podivuhodné svátostné přítomnosti prostředek, spojovati se s námi lidmi co nejvroucněji.

Klaním se Ti, ó Ježíši, poněvadž vyznávám s pevnou věrou ve Tvé vlastní, neomylné slovo, že jsi zde osobně přítomen se Svým božstvím a člověčenstvím, sice tajemně, avšak přece tak pravdivě, skutečně a podstatně, že se já, ubohý hříšný člověk, mohu zde s Tebou, ó Ježíši, stýkati, jako se s Tebou kdysi stýkali Tvoji apoštolové a učedníci, když jsi chodil na zemi, m a j e v i d i t e l n é t ě l o.

Klaním se Ti, ó Ježíši, můj svátostný Bože, a nepochybuji, že mne zde vidíš a slyšíš, jako jsi kdysi, m a j e v i d i t e l n é tělo, viděl a slyšel všechny, jimž se do-

stalo dožítí se Tebe jakožto Boha-
člověka.

Klaním se Ti, skrytý Bože, jako se
Ti klaněli apoštolové a učeníci, když
jsi Ty, Všemohoucí a Věčný, mezi
nimi učil a trpěl jako nepatrný syn
člověka.

Vzývám Tě, ó Ježíši, v tajemství
Tvé lásky a skláním se s tělem i duší
před Tvou úcty hodnou přítomností,
poněvadž Ty, věčná Pravda a Pravdo-
mluvnost, sám jsi pravil při poslední
večeři ta slova: toto jest Tělo mé —
toto jest Krev má — to činite na mou
památku.

Klaním se Ti, ó Ježíši, s tou ne-
ochvějnou věrou, se kterou se Ti kla-
něla v tomto tajemství víry od dob apo-
štolských katolická a apoštolská církev
na všech místech.

Klaním se Ti, ó Ježíši, s tou věrou,
s tou nadějí a s tou láskou, kterou při-
nášeli Tvé přítomnosti ve Svátosti Tvoji
svatí a tolik duší věrně Ti oddaných od
devatenácti století.

Klaním se Ti, ó Ježíši, s vděčností
všech hříšníků, kteří přijali z této Svá-
tosti život a spásu.

Klaním se Ti, ó Ježíši, se zbožnými myšlenkami Tvých věrných, kteří klečí v celém světě před Tvým svatostánkem.

Klaním se Ti, ó Ježíši, a úpěnlivě Tě prosím, abys mi ráčil říci, zač jest mi Tě především prositi, aby Tvá svatostná přítomnost byla také mé duši k záchraně a uzdravení, Tobě pak ke cti.

Klaním se Ti, ó Ježíši, a žádám od Tebe především Tebe sama. Nedopusť, abych se kdy blížil nehodně k svatému stolu Tvému, a veď mne ku pravému pokání, v němž máš zalíbení. Dej mi poznati všechny povinnosti mého stavu a buď sám má síla ve všech utrpeních, oblížích a pokušeních životních. Obětuj se stále nebeskému Otci za mne, za mé potřeby, za mou rodinu a za mé přátele, za mé drahé zemřelé, za mé dobrodince a také za mé nepřátele, jež' račiž uvést do Svého nebeského království jako mne sama. Zvláště však Tě prosím, ó Ježíši, abys mne neopustil v hodinu mé smrti, nýbrž mne posilnil, občerstvil, potěšil a posvětil, když se budu chystati, abych se objevil před Tebou, vševědoucím soudcem.

Klaním se Ti, ó Ježíši, abych dostal z Tvého nejsvětějšího Srdce všechny dary, jichž potřebuji k životu časnému a věčnému. A za totéž prosím pro sv. Otce, pro svého biskupa, pro svého duchovního správce, pro veškeré křesťanstvo i s jeho misiemi a pro svoji světskou vrchnost. Kéž dostávají všichni z Tvé plnosti milost za milostí, Ty, jenž nám ráčíš býti cesta, pravda a život.

Klaním se Ti, ó Ježíši, poněvadž jsi lásky nejhodnější dobré mně a všem lidem.

Klaním se Ti, ó Ježíši, a obětuji Ti čistotu Tvé matky Marie, podiv všech Tvých andělův a ctnosti všech Tvých svatých.

Klaním se Ti, ó Ježíši, jenž jsi zde přítomen na tomto oltáři a jemuž náleží všeliká čest s Otcem a Duchem svatým na věky věkův. Amen.

Doslov na uváženou trpělivému čtenáři.

Není vskutku plané slovo bez obsahu, oslovuje-li spisovatel této knížky ještě jednou »trpělivého« čtenáře. Neboť je ti třeba především trpělivosti, chceš-li se naučiti modlití. My lidé 20. století nemáme snadnou práci, jakmile se chceme duševně soustřediti. Většina z nás se žene a kvapí životem. Nebo je hnána a štvána od jiných.

To již přináší s sebou boj o bytí, starost o vezdejší chléb. Můžeme ještě mluvit o štěstí, nemá-li pachtění smutnějšího důvodu, — míním, nerozčiluje li nás a nedráždí li nás naše nenasytná touha po zábavě a neunavná ctižádost. Dobrému křesťanu bude třeba, aby se sám upřímně zkoumal, není-li tím mnohdy sám vinen, že vede nepokojný život. Není vždy zlý svět naším jediným nepřitelem. Řekni mi, které knihy čteš se zálibou a jaká je tvá zábava, a řeknu ti, máš-li odůvodněný nárok, abys žil v pokoji se sebou a se svými bližními.

Bez trpělivosti se sebou a s jinými nedojdeš toho vnitřního pokoje,

na kterém se zakládá prospěšný styk s Bohem. Trpěliv je však v podstatě jen ten, kdo se dovede zapíratí v mnohých věcech. A sebezapření dojdeme stěží, zaměstnává-li se náš duch jen denními zájmy. Je naprosto nutno, abys si zjednal větší počet zájmů. Nejsnáze se ti to podaří, čteš-li dobré knihy a zabýváš-li se skutky lásky k bližnímu. Rozumnou volbou své četby a stykem s trpícím lidstvem stáváš se člověkem žijícím duševně. A od člověka žijícího duševně k člověku žijícímu duchovně je pak jen ještě krůček, pokud vzýváš Boha stále, aby ti pomáhal svou milostí. •Člověk žijící duchovně poznává, že je nositel mocných mravních sil, jimž jest obnoviti svět. Člověk žijící duchovně vnáší náklonnost k jednotě do veškerého svého života: vztahuje vše na Boha a na boží službu. •Člověk žijící duchovně ví, že duch jest ochoten, ale tělo slabé. Proto se snaží rozuměti všemu duchovně, vše duchovně prohloubiti a duchovně využiti. Nejduchovnější všech myšlenek, totiž myšlenka na Boha, naplňuje ho zcela. Všechny fysické a všechny mravní zá-

kony na světě ukazují člověku žijícímu duchovně k nejvyššímu zákonodárci. Právě tím se liší člověk žijící duchovně od světáka.

»Sám se znáti, Boha znáti! V tom záleží celé mé tajemství,« pravila sv. Angela z Foligna. Uprostřed tolika světových záhad a tolika pokušení, přes veškeru netrpělivost ducha a srdce nalézáme pól, dopřávající klidu, v myšlence na Boha. To je základní bod veškeré pravdy. To je také míra, kterou se máme stále měřiti — zejména v modlitbě.

Ale k modlitbě se musíš také připraviti. Nejen tím, že se hledíš vmysleti přímo před modlitbou v přítomnost Všudypřítomného, nikoli, také tím, že se řídíš v celém svém životě zákonem božím a že také kromě těch hodin, jež věnuješ vlastní modlitbě, stále hledíš, aby nic Bohu nelibého nebylo přijato dobrovolně do tvé duše. Zjednej si čisté srdce, a naučíš se modliti. Nes trpělivě svůj kříž, a budeš míti také trpělivost k modlitbě. Střež své smysly a svou obrazivost, a Bůh se ti zjeví. Kdokoli však se domnívá, že se může naučiti

•modlití• veda nevázaný život a maje prázdné srdce, ten se mýlí velice. Hledati Boha jen v čas modlitby a jinak choditi daleko od něho, je zřejmý rozpor, není-li pravda?

Chceš-li se tedy skutečně naučiti umění modlití se, usiluj především o to, abys chodil v přítomnosti boží a obětoval Bohu občas, třeba každého rána, svou denní práci. Činiš-li to, pak nemůžeš nikdy duchovně zchudnouti. Neboť tvá denní práce sama tě nutí potom, abys zkoušel vlastní síly, a vede tě ku poznání, jak velice potřebuješ boží pomoci pro tělo i pro duši. Pak vidíš, jak ti boží dobrota ve všech věcech proudem spěje vstříc a jak i životní protivenství jsou jen na to, aby ti ukazovalo k nejvyššímu a lásky nejhodnějšímu dobrému.

•Sám se znáti, Boha znáti!• To buďž tvým heslem pro tvůj život, zvláště pro tvůj život v modlitbě. Řídíš-li se tímto heslem, vede tě Bůh trojí cestou: očištění, osvícení a spojení, a potom — k cíli.

V tomto životě buďme tedy poslušni napomenutí: •Přistupte k Němu, a rozveselíte se. (Žalm 33, 6.) V budou-

cím životě pak duše bude plesati: »Proto žádal jsem, a dán jest mi smysl: a vzýval jsem [Boha], a všel ve mne duch moudrosti.« (Kniha Moudrostí 7, 7.)

Dodatek.

Modlitba ve slovu božím.

K n i h a M o u d r o s t i 1. 1. Milujte spravedlivost vy, jenž soudíte zemi. Smýšlejte o Hospodinu v dobrotě, a v sprostnosti srdce hledejte ho, **2.** nebo nalezen bývá od těch, kteříž ho nepokoušejí: a ukazuje se těm, kteříž víru mají v něho.

M a r e k 11, 24. Proto pravím vám: Začkoli budete prositi v modlitbě, věřte, že to obdržíte, a stane se vám to.

1 S o l 5, 17. Bez ustání se modlete.

S i r a c h 18. 22. Nedej sobě přec kázeti, abys se modlil vždycky, a neostýchej se až do smrti spravedlivosti nabývat: nebo mzda boží zůstává na věky.

J u d i t h 9, 16. Neboť není v množství síla tvá Pane, ani v síle koňů jest vůle tvá, aniž pyšní libili se tobě od počátku: ale ponížených a tichých vždycky se tobě líbila modlitba.

L u k á š 18, 1. Pověděl pak jim podobenství s ohledem na to, že jest potřebí vždycky se modliti a neustávat.

K e K o l o s 4, 2. Trvejte na modlitbě, bdíce v ní s děkováním.

Sirach 35, 21. Modlitba kořícího se, oblaky pronikne: a dokudž se ne přiblíží, nepotěší se: aniž odstoupí, dokudž nepopatří Nejvyšší.

Matouš 6, 5. A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci, kteří si libují ve sbornicích a na rozích ulic stojíce se modliti, aby byli viděni od lidí. Amen pravím vám: vzali odplatu svou. 6. Ty však, když se modlíš, vejdi do pokojika svého, zavři dvěře a pomodli se k Otci svému ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě.

Mat 15, 18. Co však vychází z úst, jde ze srdce, a to poskvřňuje člověka.

1 Kor 14, 15. Co z toho? Budu se modliti duchem, budu však modliti se i rozumem; budu zpívati (žalmy) duchem, budu však zpívati též rozumem.

Jan 4, 24. Bůh jest duch, a ti, kteří se jemu klanějí, v duchu a v pravdě mají se mu klaněti.

Judith 4, 11. Tehdy Eliachim, kněz Páně veliký, obcházel veškeren lid israelský, a mluvil jim,

12. řka: Vězte, žeť vyslyší Pán modlitby vaše, jestliže trvající setrváte v postech a modlitbách před obličejem Páně.

J a n 14, 13. A začkoliv budete prositi (Otce) ve jménu mém, učiním to, aby oslaven byl Otec v Synu.

J a n 16, 23. A v ten den nebudete se mě tázati po ničem. Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce svého ve jménu mém, dáť vám.

24. Až dosavad jste neprosili za nič ve jménu mém; prostě, a vezmete, aby radost vaše byla úplná.

1 J a n 5, 14. A v tom záleží důvěra, kterou máme k němu, že nás slyší, prosíme-li zač podle vůle jeho.

L u k á š 11, 13. Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávatí dítkám svým, čím spíše Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí.

J a k 1, 5. Postrádá-li někdo z vás moudrosti, žádej [jí] od Boha, jenž dává všem prostě a neomlouvá, a bude mu dáno.

6. Žádej však ve víře, nic nepochybuje; neboť kdo pochybuje, podobá se vlně mořské, která větrem se čeří a zmítá;

7. jen ať se nedomnívá člověk takový, že dostane něco od Pána.

J a n 9, 31. Víme, že hříšníků Bůh neslyší, nýbrž je-li kdo bohabojný a činí vůli jeho, toho slyší.

J a n 15, 17. Toto přikazuje vám, abyste se milovali vespolek.

P ř í s l o v í 15, 29. Daleko jest Hospodin od bezbožných; ale modlitby spravedlivých vyslyší.

28, 9. Kdo uchyluje uší svých, aby neslyšel zákona, modlitba jeho bude ohavností.

Ž a l m 65, 18.*) Kdybych byl nepravost zamýšlel v srdci mém, nevyslyšel by mne Pán.

Ž a l m 144, 19. On plní vůli těch, kteříž se Ho bojí, slyší také volání jejich a spomáhá jim.

P l á č J e r e m i á š ů v 3, 44. Postavil jsi před sebou oblak, aby nepronikla modlitba.

J o b 27, 8. Nebo jaká jest naděje pokrytce, jestliže lakomě vydře, a nevyšvobodí Bůh duše jeho?

9. Zdaliž křik jeho vyslyší Bůh, když přijde na něho úzkost?

*) Uvádím u všech žalmů překlad latinské Vulgaty.

Ž a l m 37, 16. Neboť tobě, Hospodine, důvěřuji; Ty mne vyslyšíš, Pane, Bože můj!

Sirach 43, 29. Mnohé věci povíme, a nedostane se nám slov: ale skonání řečí onť jest ve všech věcech.

30. Oslavujice jej, co budeme moci? nebo on je všemohoucí nade všechny skutky své.

31. Hrozný jest Pán, a veliký velmi a divná jest moc jeho.

32. Oslavujice Pána, jakžkoli moci budete, však ještě převyšovati bude, a předivná jest velebnost jeho.

33. Dobrořečice Pánu vyvyšujte jej, jakž můžete: nebo větší jest nade všecku chválu.

Sirach 43, 34. Vvyšujice jej naplnění buďte silou, abyste neustali: nebo nedosáhnete.

35. Kdož uzří jej, a vypravovati bude? a kdo bude jej velebiti, jakž jest od počátku?

Ž a l m 2, 11. Služte Hospodinu v bázni, a plesejte Jemu, chvějice se úctou!

P ř í s l o v í 3, 6. Na všech cestách svých přemýšluj o něm, a onť spravovati bude kroky tvé.

K a z a t e l 12, 1. Pamatuj na Stvořitele svého ve dnech mladosti své, prvé než přijde čas trápení, a přiblíží se léta, o nichž díš: Nelíbí mi se.

S i r a c h 18, 23. Před modlitbou připrav duši svou: a nebuď jako člověk, kterýž pokouší Boha.

J e r e m i á š 29, 12. I vzývati mne budete, a půjdete: a modliti se mně budete, a já vyslyším vás.

13. Hledati mne budete, a naleznete, když budete hledati mne celým srdcem svým.

J e r e m i á š 33, 3. Volej ke mně a vyslyším tě: a zvěstuji tobě věci veliké, a pevné, jichžto nevíš.

1. k **T i m o t. 2, 8.** Chci tedy, aby muži se modlili na všelikém místě, pozvedajíce ruce čisté bez hněvu a svárivosti.

1. **P a r a l i p o m e n o n 16, 11.** Hledejte Hospodina, i moci jeho: hledejte tváři jeho vždycky.

35. A rcete: Spas nás, Bože Spasiteli náš; a shromažď nás, a vytrhni z pohanů, abychom chválili jméno svaté tvé, a veselili se v písních tvých.

I s a i á š 55, 6. Hleďte Hospodina, pokavadž může nalezen býti: vzývejte ho, pokudž blízko jest.

P l á č J e r e m i á š ů v 3, 41. Po-
zdvihujme srdcí svých s rukama ku Pánu
k nebesům.

K Ř í m a n ů m 8, 26. Podobně však
i duch spolu přispívá slabosti naší. Ne-
víme totiž, zač bychom měli se modliti,
jak jest potřebí; ale Duch sám přimlouvá
se za nás vzdechy nevyslovenými.

M a t o u š 26, 41. Bděte a modlete
se, abyste nevešli v pokušení; duch za-
jistě hotov jest, ale tělo nemocno.

M a r e k 14, 38. Bděte a modlete
se, abyste nevešli v pokušení; duch za-
jistě hotov jest, ale tělo nemocno.

M a t o u š 6, 9. Takto tedy budete
vy se modliti: Otče náš, jenž jsi na ne-
besích, posvěť se jméno tvé.

10. Přijď království tvé. Bůd' vůle
tvá jako v nebi tak i na zemi.

11. Chléb náš vezdejší dej nám
dnes.

12. A odpusť nám naše viny, jakož
i my odpouštíme našim vinníkům.

13. A neuvoď nás v pokušení. Ale
zbav nás od zlého. Amen.

M a t o u š 9, 37. Tehdy pravil učeníkům svým: Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo.

38. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou.

1. k T i m o t. 2, 1. Napomínám (tě) tedy předem, aby se konaly prosby, modlitby, přimluvy, děkování za všechny lidi.

2. Za krále i za všechny, kteří jsou v důstojenství, abychom vedli život tichý a pokojný ve vší pobožnosti a počestnosti.

K e K o l o s. 4, 3 Modlete se zároveň i za nás, aby Bůh otevřel našemu slovu dveře ku hlásání tajemství Kristova, pro které jsem také uvězněn,

4. abych je uváděl ve známost tak, jak mluvíti mám.

J e r e m i á š 29, 7. A hledejte pokoje města, do kteréhož jsem zastěhoval vás: a modlete se za ně k Hospodinu: nebo v pokoji jeho budete míti pokoj.

L i s t s v. J a k u b a 5, 16. Vyznávejte se tedy jedni druhým z hříchů svých a modlete se za sebe vespolek, abyste byli uzdraveni; mnoho může modlitba spravedlivého usilovná.

1. l i s t s v. J a n a 5, 16. Vidí-li kdo bratra svého, an hřeší nikoli k smrti,

bude prositi, a dá mu život, tomu totiž, kdo nehřeší k smrti. Jest hřích k smrti; za ten, nepravím, aby kdo prošel.

K n i h a M o u d r o s t i 16, 28. Aby známo všem bylo, že náleží předcházeti slunce k dobrořečení tobě, a při východu světla klaněti se tobě.

Ž a l m 5, 5. Z rána před Tebou stávám a čekám! Neboť Ty nejsi bohem, jenž si oblibuje nepravost.

Ž a l m 62, 2. Ó Bože ! Bože můj ! po Tobě ohlížím se hned z rána, po Tobě žízni má duše, jak velice práhne po Tobě mé tělo.

L i s t s v. J a k u b a 5, 13. Strádá-li někdo z vás, modli se; je-li někdo myslí dobré, přej chválu.

Ž a l m 49, 15. »A vzývej mne v čas soužení, vytrhnu tě, a ty mne oslavovati budeš !«

Ž a l m 35, 5. Poruč Hospodinu svůj osud, a doufej v Něho ! on zajisté to spraví.

P l á č J e r e m i á š ů v 2, 18. Volá srdce jejich ku Pánu na zdech dcery sionské: Vyveď jako potok slzy, dnem i nocí; nedávej sobě odpočinutí, aniž umlkni zřitelnice oka tvého.

19. Vstaň, chval v noci, při počátku [každého] bdění: vylévej jako vodu srdce své před obličejem Páně: pozdvihuj k němu rukou svých za duši maličkých svých, kteříž hynou hladem na počátku všech rozcestí.

Ž a l m 62, 7., když na ložci svém na Tebe vzpomínám. — Hned z rána myslívám na Tebe !

8. Neboť Ty býváš spomocníkem mým a ve stínu Tvých křídel mohu plesati.

Ž a l m 118, 62. O půlnoci vstávám, abych Tě oslavoval — pro soudy Tvé spravedlivé.

164. Sedmkrát za den chválu Tobě vzdávám pro spravedlivé soudy Tvé.

S k u t. a p o š t. 2, 42. Trvali pak v učení apoštolském a v obcování lámání chleba i na modlitbách.

S k u t. a p o š t. 3, 1. Petr a Jan šli do chrámu k modlitbě na hodinu devátou.

S k u t. a p o š t. 9, 9. Druhého dne, když byli na cestě a se přibližovali k městu, Petr vstoupil na střechu, aby se pomodlil, — bylo kolem poledne.

S k u t. a p o š t. 12, 5. I byl Petr sice hlídán v žaláři, ale modlitba konala se za něj od církve k Bohu bez ustání.

S k u t. a p o š t. 20, 36. A to pověděv, poklekl na kolena svá a pomodlil se s nimi se všemi.

K Ž i d ů m 4, 16. Přistupujme tedy s důvěrou ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost ku pomoci příhodné.

S i r a c h 13, 18. Po celý život svůj miluj Boha, a vzývej ho o spasení své.

2, 12. Nebo kdo setrvá v přikázáních jeho a opuštěn jest? aneb kdo vzýval jej, a on pohrdl jím?

P ř í s l o v í 16, 3 Vyjev Hospodinu skutky své, a budou spravována myšlení tvá.

M a t o u š 7, 7. Proste, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlucte, a bude vám otevřeno;

8. neboť každý, kdo prosí, bere, kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tlučé, bude otevřeno.

K F i l i p. 4, 6. O nic nepečujte úzkostlivě, nýbrž ve všem žádosti vaše přicházejtež Bohu v známost modlitbou a prosbou s díkůčiněním.

J o b 4, 20. Od jitra až do večera poraženi budou, a že žádný ani nezví, na věky zahynou.

Jeremiáš 33, 3. Volej ke mně, a vyslyším tě: a zvěstuji tobě věci veliké, a pevné, jichžto nevíš.

Isaiáš 30, 19. Lid zajisté sionský bydliti bude v Jerusalemě; pláče nebudeš nikoli plakati, lítost moje smiluje se nad tebou: k hlasu volání tvého hned jakž uslyší, odpoví tobě.

Isaiáš 65, 24. I bude, že prvé než by volali, já vyslyším: ještě když oni mluvíti budou, já uslyším.

5. Mojžíšova 4, 7. Není jiného národa tak velikého, jehož bohové byli by mu tak blízko, jako je blízko Bůh náš všem prosbám našim.

Skut. apošt. 10, 4. Ale on pohleděv naň a byv pojat bázní řekl: Co jest, pane? I řekl mu: Modlitby tvé i almužny tvé vstoupily na paměť před Bohem.

I. Královská 12, 23. Daleko buďž mne ten hřích proti Hospodinu, abych přestal modliti se za vás! Ale i učiti vás budu cestě dobré i správné.

List sv. Jakuba 4, 3. Prosíte, a nedostáváte, protože špatně prosíte, abyste [to] promarnili ve svých chtích.

P ř í s l o v í 1, 28. Tehdy volati budou ke mně, ale nevyslyšíš: ráno si přivstanou [hledající], ale nenaleznou mne :

29. protože v nenávisti měli kázeň, a bázně Hospodinovy nepřijali.

21, 13. Kdo zacpává ucho své k křiku chudého, i sám křičeti bude, a nebude vyslyšán.

J o b 12, 8. Mluv zemi, a odpoví tobě: a vypravovati budou [tobě] ryby mořské.

9. Kdož neví, že všechno to ruka Hospodinova učinila?

I s a i á š 57, 19. Ovoce rtů pokoj, pokoj tomu, kterýž daleko jest, i kterýž blízko, praví Hospodin, a ozdravím ho.

44, 22. Shladil jsem jako oblák nepravosti tvé, a jako mlhu hříchy tvé: vrať se ke mně, neboť jsem tě vykoupil.

M i c h e á š 7, 19. Obrátí se, a smiluje se nad námi: složí nepravosti naše, a uvrže v hlubokost mořskou všechny hříchy naše.

S k u t. a p o š t. 1, 5. Neboť Jan křtil vodou, vy však budete pokřtěni Duchem svatým po dnech nemnohých.

M a t o u š 8, 2. A hle, malomocný přišel, klaněl se mu, řka: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.

I s a i á š 1, 25. A obrátím ruku svou na tě, a vyvalím dočista trusku tvou, a odejmu všecken cín tvůj.

Ž a l m 24, 11. Pro jméno své. Hospodine, odpusť vinu mou, neboť jest veliká.

18. Vzhlédni na mé soužení a na mou bídu, a odpusť mi všechny mé hříchy!

Ž a l m 129, 3. Budeš-li, Hospodine, šetřiti nepravostí, Pane, kdo obstojí?

Ž a l m 102, 12. Jak vzdálen jest východ od západu, vzdaluje od nás provinění naše.

J o b 3, 3. Necht zahyne den, v němž jsem se narodil, i noc, v níž bylo řečeno: Počat jest člověk.

Ž a l m 6. 5. Obrát se, prosím, Hospodine, a vytrhni duši mou, pomoz mi pro milost svou!

Ž a l m 38, 14. Odpusť mi, abych se rozveselil, než se odeberu a než mne více nebude!

Ž a l m 39, 13. Neboť obkličují mne pohromy nesčíslné, dostihly mne pokuty

za provinění má; i nemohu jich přehlédnouti, více jich jest než vlasů na hlavě mé, protož opouští mne — srdce mé!

Ž a l m 40, 5. Říkávám: Hospodine buď mně milostiv, uzdrav duši mou prohřešilt jsem se proti Tobě!

J e r e m i á š 17, 14. Uzdrav mne, Hospodine, a uzdraven budu: spas mne, a spasen budu: nebo chvála má ty jsi.

I s a i á š 63, 15. Pozoruj s nebe, a pohleď z příbytku svatého svého, a slávy své: kdež jest horlivost tvá, a síla tvá, [kde] množství milosrdenství tvých, a slitování tvých? Nade mnou zdržely se.

16. Tys otec náš, a Abraham nezná nás, a Israel neví o nás: tys, Hospodine, otec náš, a vykupitel náš, [toť jest] od věků jméno tvé.

I s a i á š 64, 8. A nyní, Hospodine, otec náš jsi ty, my pak bláto: a tvorce náš ty, a dílo rukou tvých všichni my.

9. Nehněvejž se Hospodině příliš, a nezpomínej více na nepravost naši: ať vzezří, lid tvůj jsme všichni my.

Ž a l m 68, 2. Pomož mi, o Bože! neboť až na život můj dorývají vody!

14. Já však se modlím k Tobě, ó Hospodine, v době milostivé, ó Bože! Pro neskonalou milost svou vyslyš mne — pro věrnost svou spasnou!

15. Ó vytrhni mne z bahna, abych neutonul! Ó vysvoboď mne od nenávistníků mých, a z hlubokých těch vod!

16. Ó nedopusť, aby mne přikryli proudové vod, aby mne propašť pohltila, aby prohlubeň jícen svůj nade mnou zavřela!

Ž a l m 40, 3, 24. Ó, procit! proč spíš, ó Pane, ó, probuď se a nezavrhuj nás na vždy!

Ž a l m 33, 3. Hospodinem bude se honositi duše má, slyštež to utištění a rozveselte se!

M a t o u š 8, 25. I přistoupili k němu učeníci jeho a vzbudili jej řkouce: »Pane, zachovej nás, hyneme.«

M a t o u š 14, 30. Vida však vítr silný, bál se, a počav tonouti, vzkřiknul řka: Pane, zachraň mne!

M a t o u š 15, 25. Ale ona přišedši, klaněla se mu a řekla: Pane, pomoz mi!

M a t o u š 20, 31. Zástup pak domlouval jim, aby mlčeli.

32. Ale oni více křičeli, řkouce: Pane, smiluj se nad námi! Synu Davidův!

Marek 4, 38. On však spal v zadní části lodi na podušce; i vzbudili ho a řekli jemu: Mistře, není-liž tobě nic do toho, že hyneme?

Jan 11, 3. Sestry jeho poslaly tedy k němu řkouce: Pane, ten, kterého miluješ, jest nemocen.

Žalm 63, 2. Vyslyš, ó Bože, modlitbu mou, když naříkám, zachraň život můj před hrozným nepřítelem!

Žalm 101, 3. Neodvracuj tváře své ode mne, kdykoliv mne úzkost svírá, nakloň ke mně ucha svého, kdykoliv k Tobě vzdýchám, rychle vyslyš mne!

Judith 9, 17. Bože nebes, stvořiteli vod, a Pane našeho stvoření, vyslyš mne bídou modlící se, a v tvém milosrdenství silně doufající.

Žalm 168, 97. Ó jak miluji zákon Tvůj, Hospodine! onť jest po celý den — mým rozjímáním.

II. ke Korint. 4, 17. Neboť [nynější] soužení naše, které jest pomíjející, lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou, plnovážnou,

18. ježto my nehledíme k tomu, co jest viditelno, nýbrž k tomu, co jest neviditelno; neboť věci viditelné jsou pomíjející, neviditelné však [jsou] věčné!

K a z a t e l 7, 14. Zpytuj skutky Boží, že žádný nemůže napravit to, čím on zhrzel.

S i r a c h 7, 37. Milý jest dar před obličejem všelikého živého, ani mrtvému neodpírej milosti.

S i r a c h 3, 22. Vyšších věcí nad sebe nehledej, a silnějších nad sebe nezkoumej: ale což přikázal tobě Bůh, o tom vždycky přemýšlej, a ve mnohých skutcích jeho nebývej všetečný.

S i r a c h 7, 40. Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš.

S i r a c h 18, 24. Pamatuj na hněv v den skonání, a na čas odplaty v obrácení tváří.

K n i h a m o u d r o s t i 9, 15. Nebo tělo, kteréž porušení běže, obtěžuje duši, a ten zemský příbytek dolů stlačuje mysl mnoho přemýšlující.

A g e u s 1, 5. A nyní toto di Hospodin zástupů: Přilož'e srdce své k cestám svým.

5. **Mojžíšova 6, 5.** [Proto] miluj Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým, vši duší svou a vši silou svou.

6. Tato slova, kterými ti dnes přikazují, nechať zůstanou v srdci tvém,

7. vypravuj je synům svým, a rozjímej o nich sedě ve svém příbytku i chodě cestou, léhaje i vstávaje.

K Filip. 4, 8. Konečně, bratři, všechno, co jest pravdivé, co důstojné, co spravedlivé, co čisté, co milé, co dobré pověsti, všechno, co jest ctnostné, co chvalitebné, to obmýšlejte.

Žalm 76, 12, Velebiti chci skutky Hospodinovy, budouť připomínati sobě divů Tvých starodávných,

13. a přemýšleti o všelikém působení Tvém, a rozjímati o úmyslech Tvých.

K Židům 12, 2. patříce na vůdce a dokonatele víry, na Ježíše, jenž pro radost sobě předloženou přestál kříž, nedbaje potupy, a posadil se na pravici trůnu Božího.

3. Pomyslete přec na toho, jenž takový odpor proti sobě snesl od hříšníků, abyste neustávali, ochabující na mysli.

Lukáš 6, 45. Dobrý člověk z dobrého pokladu srdce svého přináší věci

dobré, a špatný člověk ze špatného pokladu přináší věci špatné; neboť z hojnosti srdce mluví ústa jeho.

Žal m 91, 5, Nebo Ty rozveseluješ mne, ó Hospodine, skutky svými, i plesám nad díly rukou Tvých!

Rozjímej častěji o těchto a jiných místech Písma svatého, jež se zabývají modlitbou. Uvažuj, jak všichni svatí Starého i Nového zákona si vážili modlitby a ji konali. Také k tobě, milý čtenáři, mluví Duch Svatý: Dnes, uslyšíš-li hlas můj, nezatvrzuj svého srdce. Nauč se umění modliti se. Pak budeš jednou spolu pěti píseň Beránkovu (Zjev. sv. Jana 15, 3—5.) a říkati: »Veliké a podivné jsou skutky tvé, Pane Bože všemohoucí; spravedlivé a pravé jsou cesty tvoje, králi národů.

Kdo nebude se báti tebe, Pane, a nebude velebiti jména tvého? Neboť ty jediný jsi svatý, vždyť všichni národové přijdou a pokloní se před tebou.“

Č. 5714.

Nihil obstat:
Dr. JOSEF DVOŘÁK,
censor ex officio.

Imprimatur:
JACOBUS KAPUSTA
vicarius capitularis.

Brno 21. prosince 1916.

OBSAH:

	Strana
I. Co jest náboženství?	5
II. Vnitřní bohopocta modlitbou	6
III. Dych z Ducha a duch k Duchu	8
IV. Emanuel, náš viditelný Bůh	13
V. Modliti se bez ustání	17
VI. Bohatá klenotnice	21
VII. Nevěra a polovíra	28
VIII. Modlitba a přírodní zákony	32
IX. Bůh a budoucnost	38
X. Modlitba „moderního“ člověka	44
XI. Modlitba k milým svatým	48
XII. Dobrá modlitba	52
XIII. Modliti se a trpěti	56
XIV. Vyslyšení modlitby a závěr	63
Modlitba před Nejsvětější Svátostí Oli- tářní	69
Doslov na nváženou trpělivému čtenáři	73
Dodatek Modlitba ve slovu ložní	78

Křtistus a Panna. Úplná rozjímání a modlitební kniha. Na tisíciletou památku úmrtí sv. Methoděje pro zbožné dívky československé. Ang. Lubojacký. Str. 630. Cena 2 K 40 h.

Mše svatá, největší poklad na světě. Vzdělávací kniha pro křesťanský lid. Přeložil Jan Nep. Konečný. Stran 450. Cena 2 K 30 h.

Myšlenky a rady vzdělaným jinochům na uvážanou. Napsal P. Adolf v. Doss, kněz tovar. Ježíšova. Přeložil Dr. Tomáš Korec. Druhé vydání. Kniha I. Str. 192. Cena 1 K 50 h. Kniha II. Str. 248. Cena 1 K 90 h.

Následování nejsv. Srdce Ježíšova. P. J. Arnoudt S. J. Dle latinského originálu a českého překladu k tisku upravil P. C. F. Kaněra O. S. B. Kniha I. Stran 112. Cena 1 K. Kniha II. Stran 187. Cena 1 K 80 h. Kniha III. Str. 176. Cena 1 K 70 h. Kniha IV. Stran 164. Cena 1 K 50 h.

Návštěvy nejsvětější Svátosti Oltářní. Cena 30 hal.

Nejsvětější Svátost Oltářní. pravý chléb duše. Přel. Meth. Vojáček. Stran 528. Cena 2 K 30 h.

O častém svatém přijímání a o časté svaté zpovědi. S připojenými modlitbami podle eucharistických dekretů sv. Stolice. M. Vojáček. Str. 240. Cena 1 K 60 h.

Odpustková modlitební knížka. Úplná modlitební knížka pro každého, obsahující odpustkové modlitby, jakož i poučení o odpustcích a pobožnostech i posvátných předmětech, které sv. Církev odpustky nadala. Dr. J. Nep. Ševčík. Stran 520. Cena 4 K.

Příručka k pobožnostem Srdce Páně pro kněze a věřící lid. Odpustky a privilegia pobožnosti k Srdci Páně. Hilgers Jos. Stran 183. Cena 1 K 80 h.

Svatostánek a očištec. Rukověť milostihojného arcibratrstva ustavičné úcty nejsvětější Svátosti Oltářní k útěše dušiček pod ochranou sv. Benedikta, patriarchy západních řeholníků. Podle příruční knížky sestavil P. Am. Weber O. S. B., na památku jubilea sv. Otce Lva XIII. Druhé opravené vydání. Stran 384. Cena 2 K.

Žita, svatá služka. Kniha pro služebné i službodárce. Černý V. Stran 141. Cena 1 K 50 h.